Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 100 (16323) | 1983 оной апрелиин 29, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

Американ бүлэг эрдэмтэд болон ниитын ажал ябуулагшадай хандалгада Ю. В. АНДРОПОВОЙ үгэһэн харюу

Хүндэтэ господанар!

Замбуулинай буу зэбсэгые хорихо тухай таанадай хандалга замбуулинай дайдые саашадаа амгалан тайбан байлгаха тухай һанаагаа зобожо байһан хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй. Һанаата боложо байһыетнай бүрин хүсэдөөр хубаалданаб. Замбуулинай дайдые дайн дажарта хэрэглэхэ ябадалые зайсуулан сараха гээшэ хүн түрэлтэнэй үмэнэ табигдаһан гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Тэрэнэй шиидхэгдэхэ байһанһаа эндэ, газар дээрэ, ехэ юумэн дулдыдахал.

Үхэлэй аюулта буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада тодхон табилгын айхабтар ехэ хойшолонгуудтай байһыень эрдэмтэд ба мэргэжэлтэд байһан таанад һайн ойлгоно ха юмта даа. Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхан түргэдхэдэг хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой туйлалтануудай хүнүүдтэ хоро хүргэхөөр хэрэглэгдэхэгүйнь тула гүрэнэй ажал ябуулагшад, политигууд болон эрдэмтэд үнэхөөрөөшье мүнөө бүхы юумэ хэхэ ёһотой.

25 жэлэй урда тээ замбуулинай дайда руу харгы нээһэн орон болохо Советскэ Союз лэ замби түбиин имагтал эб найрамдалай зорилготойгоор, хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэгдэхын тула шэглүүлэгдэһэн, мүнөө хүсэндөө байһан уласхоорондын бүхы хэлсээнүүдэй үүсхэлшэн, хабаадагша болоһон байгаа гээд тэмдэглэхые хүсэнэб.

Энэ зорилгые шууд сэхээр шиидхэхын тула али бүхы буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада тодхон табилгые хорихо тухай договор баталхые Советскэ Союзай дурадхаһаниинь таанадта мэдээжэ байха гэжэ һананаб. Иимэ договорой проектые бидэ 1981 оной август һарада Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида дурадхан табяа һэмди. ООН-ой гэшүүн-оронуудай диилэнхи олонхиин һайшаан дэмжэжэ, дуугаа үгэһэн энэ совет дурадхалые бодотоор бэелүүлгэ замбуулинай дайдые хүнүүдтэ ухэлэй аюулай үндэһэ һуури болгохо гэһэн һэдэлгэнүүдые найдамтайгаар сараха гэһэн удхатай.

США болон НАТО-гай бусад хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй хараа бодолһоо уламжалан, иимэ договорой проект зохёохо хүдэлмэриин буу зэбсэгүүдые хуряалгын комитедтэ мүнөө болотор бодото дээрэ эхилэгдээгүй байһаниинь халагламаар. Гадна США-гай стратегическэ һанаашалганууд дотор, тэрэ тоодо американ дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй соносхоһон замбуулинай сэрэгэй техникэ хэрэглэлгэдэ улам ехэ анхаралай хандуулагдадаг боложо байһыень һүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүд хэрүүлнэ.

Мүнөө үнэхөөрөөшье шиидхэхы үе саг оршон соэбэ: энээндэ хабаатай бүхы гүрэнүүд дары хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, али бүхы буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада тодхон табихые хориһон договор зохёохо, үгышье гэбэл, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэ улам һүжэржэ, замбуулинай дайдые эзэлхэ байна.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгын харата түсэбүүдэй замбуулинай дайдада дэлгэрүүлэгдэхэгүйнь тула Советскэ Союз саашадаашье ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха юм гээд таанадые найдуулха байнаб.

Замбуулинай дайдын али бүхы буу зэбсэгүүдһээ хододоо сүлөө байхынь тула, тэндэ сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөнүүдэй болохогүйнь тула, газар дээрэ ажаһуугшадта замбуулинһаа аюул уршагай тохёолдуулагдахагүйнь тула бүхы дэлхэйн эрдэмтэдэй, ниитын ажал ябуулагшадай хубитаяа оруулха байһандань мүн лэ найдахые хүсэнэб.

Замбуулинай дайдын амгалан тайбан байлгые сахин хамгаалха талаар гаргагдаһан хүсэлэл оролдолгонуудтаа, Советскэ Союзда бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэгдэдэг хэшээл оролдолгонуудтаа амжалтануудые туйлахыетнай таанадта хүсэнэб.

Хүндэлэгшэ

Ю. Андропов.

ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДАДА ЯДЕРНА ДАЙНАЙ АЮУЛ САРАХА!

Американ элитэ мэдээжэ бүлэг эрдэмтэд болон ниитын ажал ябуулагшад замбуулинай буу зэбсэгые бүтээн гарралгые хорихо уряатай телеграмма КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповто эльгээбэ.

Уотсоной нэрэмжэтэ шэнжэлэлгын түбһөө Ричард Гарвин, Корнельскэ университедэй планетарна шэнжэлгэнүүдэй лабораториһоо Карл Саган, Нобелевско шангай лауреадууд Ганс Бете болон Исидор Раби, Джонсоной нэрэмжэтэ замбуулинай түбэй директор байһан Кристофер Крафт, Калифорниин технологическа институдай хүндэтэ президент Ли Дабридж, профессорнууд Вольфганг Пановски, Джордж Ратженс, Герберт Йорк, национальна аюулгүйе сахиха агентствын урдын директор, отставкада гараһан адмирал Ноэль Гейлер, вице-адмирал Джон Ли болон бусад телеграммада гар табигшадай дунда бии.

Тусхайлбал, замбуулинай дайдые хүнэй шэнжэлгэ, илангаяа планетэнүүд хоорондын ниидэлгэнүүдэй, замбуулинай станцинууд дээрэһээ хэгдэһэн адаглалгануудай ашаар абтаһан научна баримта мэдээнүүд юртэмсэ тухай манай ойлгомжые хубилгаһан ушарта анхаралаа хандуулхые уряагай авторнууд дурадхана. Тэдэнэй туһаламжаар бидэнние тойрожо байһан юртэмсэ дэлхэйе ойлгожо шадаабди. Магад энэ ушар дэлхэйн ехэ ехэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ шухала нүхэсэл болохо байна. Замбуулинай дайдада хэгдэһэн ажал ябуулга бүхы дээрэ һайн һайхан байжа, дэлхэйн арадуудта айхабтар ехэ туһа хүргөө. Тиимэһээ тэрэ хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ һайхан ерээдүйдэ харгы гаргаһан эгээл шухала замуудэй нэгэниинь болоно.

Хүн зониие олоорнь алаха, хюдаха али бүхы буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые замбуулинай дайдада тараан тодхолгые хорихо талаар 1967 ондо баталагдан абтаһан договорой шухала удха шанартай байһые американ эрдэмтэд болон ниитын ажал ябуулагшад онсолон заахадаа, али бүхы буу зэбсэгүүдые замбуулинда туршалга, тодхон табилга газар дэлхэй дээрэ дайнай һүжэрэлгын аюулые нилээд үргэдхэхэ байна гэжэ тэмдэглэбэд., Советскэ Союз али бүхы түхэлэй буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада тодхон табилгые хорихо тухай договорой проектые хуулитаар дурадхаа һэн гэжэ телеграмма дотор саашалаа хэлэгдэнэ. Холбоото Штадууд хэмэл ододто харша эгээл һайн түхеэрэлгэнүүдэй нэгые һаяар туршажа эхилхэ юм гэжэ авторнууд уридшалан һэргылнэ. Буу зэбсэгэй иимэ түхеэрэлгэнүүдэй оронуудай хэрэгсэлнүүдэй дунда бии болоходонь, тэдэниие зэбсэгһээ гаргаха гээшэ тон хүшэр хүндэ болохо юм гэжэ тэдэнэр батална.

Уряагай түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэгдэнэ: хэрбээ замбуулинай буу зэбсэгэй хэзээ нэгэтэ хоригдохо ёһотой юм һаань, мүнөө, юрэдөөл, тэрэниие үшөө бэелүүлжэ болоомоор эгээл һүүлшын болзорто хүрэжэ ерээд байнабди. Али бүхы буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада тараан тодхолгые, мүн али бүхы гүрэнэй хэмэл ододто хохидол ушаруулха гү, али тэдэниие үгы хэхые хориһон хэлсээн тухай өөһэдынгөө аша туһада, бүхы хүн түрэлтэнэй аша тупада үгээ ойлголсохыень Холбоото Штадуудта, Советскэ Союзда ба замбуулинай дайда руу харгы гаргаһан бусад оронуудта хандаһан уряануудыень һайшаан дэмжэнэбди.

(ТАСС).

МАРТЫН 15 **ТАРЯЛАН, САБШАЛАНГАЙ ҮРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХА** ИЮНИИН 15

габшагай гурбан һара

ХАБАРАЙ САГ ҮНЭТЭЙ

Газарай хүрьһэ шадаал һаа һайнаар шиигтүүлхэ зоригтойгоор Загарайн районой Эрхирэгэй совхозойхил сабшалан дээрэ дүрбэн бүлүүр станци үдэр һүнигүй хүдэлгэжэ байна. Нарин-Шэбэртэ СМП-100/80 түхэлэй хүсэ ехэтэй станци Үдэ голһоо уһа гаргажа, дүтэ шадарай сабшалан ундалуулна. Эндэ мотористнар Николай Гнеушев, Михаил Поздняков гэгшэд ээлжэлэн станцияа хоёр халаанда хүдэлгэнэ.

Шэнэ-Хорой гэжэ газарта хүрэжэ ерэхэдэмнай, звеное даагша үнинэй луговод Лука Ерофеевич Шкваров уһа урадхуулдаг ханааб заһажа байба. Бүхыдөө дүрбэн хүнһөө бүридэһэн энэ звеногой гэшүүд даалгагдаһан оньһон техникэеэ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхэ гэжэ оролдоно.

— Үдэ голой хойто эрьеэр нэмжыһэн сабшалангаа апрелиин эхинһээ уһалжа захалаабди. Мүнөө 100 гектар газар хоёр дахин уһалагдаба. Нарин-Шэбэрэй, Шэнэ-Хоройн, Дунда-Хоройн сабшалангые бүхыдөө хоёр гурба дахин ундалуулхабди. Бидэ нёдондо 100 гектарһаа гектар бүриһөө 54 центнер үбһэ сабшажа һурилөөбди. Байгша ондо мүн лэ эды шэнээн ургаса хуряажа абахаар хараалагдана, — гээд звеное даагша Лука Ерофеевич Шкваров хөөрэнэ.

Совхозой луговодууд газараа һайнаар уһалхаһаа гадна тэндээ наг шэбхэ зөөжэ тараана, минеральна үтэгжүүлгэ оруулна. Тиихэдэ сабшалангай дээгүүрхиие һайжаруулха культур-техническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: хүсэ ехэтэй бүлүүр станциие хүдэлгэдэг моторист Николай Елисеев; звеное даагша Л. Е. Шкваров, звеногой гэшүүн Татьяна Блинова гэгшэд ханаабаар уһа табижа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КАБУЛДА СЭРЭГЭЙ ПАРАД, ҺАЙНДЭРЭЙ ЖАГСААЛ БОЛОБО

...УЛ (ТАСС). Апрелиин ...иин табан жэлэй ойн ... сэрэгэй парад бо... һайндэрэй жагсаал апре... 27-до Афганистанай ниис... түбэй талмай дээ... лобо. Афганистанай ара... демократическа партиин ... ба ДРА-гай прави... хүтэлбэрилэгшэд, гадаадын олон тоото айлшад, тэрэ тоодо Совет партийно-правительственна делегацие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов түбэй трибуна дээрэ байба.

Афганистанай Гүрэнэй гимн зэдэлнэ, һайндэрэй салют нэернэ. Баярай аялга хүгжэм дөро ДРА-гай сэрэгүүдэй, царандойн (арадай милициин) частьнууд болон подразделенинүүд, малишануудай отрядууд (угсаатадай зэбсэгтэ эмхидэлнүүд) трибунануудай урдуур үнгэрнэ. Реактивна истребителүүд, сэрэгэй вертолёдууд талмай дээгүүр ниидэв.

НДПА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ДРА-гай национальна обороһын министр генерал-полковник А. Кадыр парад дээрэ үгэ хэлэбэ. Революционно Афганистанай дотоодын хэрэгүүдтэ американ империализмын хамааралсалгые-тэрэ эриду бүрүүшээхэ зуураа гадаадаһаа тохёолдуулагдаһан ээрхэг түримхэй ябуулгые зайсуулан сараха хэрэгтэ афган арадта үнэн зүрхэнэй интернациональна туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда баяр баясхалан хүргэбэ.

Сэрэгэй парад һайндэрэй жагсаалаар һэлгэгдэнэ. Ороной бүхы заха булангуудһаа ерэһэн ажалшад тэрээндэ хабаадана. Кабулай предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, таряашад, студентнэд, спортсменүүд жагсаалшадай дунда бии. «Революци мандаха болтогой!», «Афган-совет хани барисаан бэхижэг лэ!», «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн транспарантнуудые тэдэнэр барижа ябана.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛСОВПРОФТО, ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

Республикын промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной, худалдаа наймаанай ба ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгын предприятинуудай хоорондын социалис мүрысөөнэй 1983 оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обком иимэ коллективүүдые түрүү һуурида гараһанда тооложо, дамжуулгын Улаан туг тэдэндэ барюулха гэжэ тогтообо.

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН БА МЕТАЛЛ БОЛЬБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод. Нормативна сэбэр продукциин түсэб 100,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,8 процент, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха түсэб 114,8 процент дүүргэһэн байна.

ЭНЕРГЕТИКЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

«Бурятэнерго» управлениин Урда зүгэй электрын сетиин коллектив. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ түсэбөө 104,3 процент дүүргэжэ, элшэ хүсэ хэрэглэгшэдые гэнэ усалгүйгөөр хангаһан байна.

ГОРНОРУДНА ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат. Продукци худалдаха түсэбөө 100 процент, концентрат үйлэдбэрилхэ түсэб 103,3 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 104,4 процент дүүргэбэ.

ГЕОЛОГО-БЭДЭРЭЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедици. Геологическа даабари эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, ажалай бүтээсэ 109,2 процент дээшэлүүлээ.

БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН БА БАРИЛГЫН ИНДУСТРИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Тимлюйн цементын завод. Нормативна сэбэр продукциин түсэб 104,5 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,7 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 102,7 процент дүүргэһэн байна.

МОДО БЭЛЭДХЭЛГЫН БА МОДО БОЛЬБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

«Забайкаллес» нэгэдэлэй Хурамхаанай леспромхоз. Нормативна сэбэр продукциин түсэб 123 процент, модо зөөлгын түсэб 110,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 112,7 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 112,4 процент дүүргэбэ.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат. Продукци худалдаха түсэб 101,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,6 процент бэелүүлээ.

ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат. Продукци худалдаха түсэб 100,3 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,9 процент, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха түсэб 106 процент дүүргэһэн байна.

ТҮМЭР ЗАМАЙ ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Зүүн Сибиринн түмэр замай Улаан-Үдын дохёо дамжуулгын ба хэлхеэ холбооной дистанци. Дохёо дамжуулгын ба хэлхеэ холбооной түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хүдэлгэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,9 процент дүүргэбэ.

Байгал-Амарай түмэр замай Хойто-Байгалай граждан барилгын дистанци. Заһабарилгын хүдэлмэриин түсэб 102,3 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 115,8 процент дүүргэбэ.

АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна нэгэдэхи предприяти. Арадай ажахын ашаа зөөхэ түсэб 104,3 процент бэелүүлжэ, хүн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 106 процент дээшэлүүлһэн байна.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станци. Сэбэр олзо оруулха түсэб 114,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 110,8 процент бэелүүлээ.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Буряадай «Росхозторг» бааза. Худалдаа наймаанай эрьесын түсэб 101,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 101,8 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 102,5 процент дүүргэбэ.

НИИТЭ БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУД СООҺОО

«Бурятцелинстрой» трестын нүүдэл оньһожоруулагдамал 1232-дохи колонно. Барилгын товарна продукциин түсэб 100 процент, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 116,9 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 113 процент бэелүүлээ.

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАМАЛ ХАБСАРАЛГЫН УПРАВЛЕНИНҮҮД СООҺОО

«Сибхиммонтаж» трестын Забайкалиин хабсаралгын управлени. Барилгын товарна продукциин түсэб 122 процент, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 115,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 112,4 процент дүүргэһэн байна.

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ БАРИЛГА-ХАБСАРАЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУД СООҺОО

Нүүдэл оньһожоруулагдамал «ЛенинградБАМстрой» колонно. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 105,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104,4 процент бэелүүлбэ.

ПРОЕКТНЭ ОРГАНИЗАЦИНУУД СООҺОО

«Востоксибгипросельхозстрой» институдай филиал. Бэлэн болгогдоһон проектнүүдые тушааха түсэб 111,5 процент, тематическа түсэб 111,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100 процент дүүргэбэ.

АЖАЛШАДАЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгын Бэшүүрэй районно үйлэдбэриин управлени. Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгын түсэб 105,4 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,3 процент дүүргэһэн байна.

ГЭР БАЙРЫН-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

«Байгал» гэжэ гостиницын нэгэдэл. Хангалгын түсэб 101,4 процент, олзо доход оруулха түсэб 104,9 процент дүүргэбэ.

ОЙ МОДОНОЙ АЖАХЫН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Хүрбын ой модоной ажахы. Продукци худалдаха түсэб 100 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 105 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 131,1 процент бэелүүлбэ.

«ГОСКОМСЕЛЬХОЗТЕХНИКЫН» ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Хүдөө ажахые үйлэдбэриин-техническэ талаар хангаха Могойтын районно үйлэдбэриин нэгэдэл. Продукци худалдаха түсэб 112,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 107,6 процент дүүргэбэ.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИН АША ТУҺА ЕХЭ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлые политическэ болон ажалай үндэр эдэбхиин оршон байдалда угтан хүдэлмэрилнэ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүдые Москвагай станок бүтээгшэдтэй уулзахадаа, партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой тодорхойлһон дурадхал болон заабаринуудые манай комбинадай коллектив гүн сэдьхэлһээ һайшааһан, бүтээхы ажал ябуулгадаа хүтэлбэри болгон абаһан байна.

Олон мянган хүдэлмэришэдтэй манай предприяти түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхын тула нэн түрүүн ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, харюусалгата хэрэгтээ эзэн бусаар хандалгатай эрид тэмсэхэ, үйлэдбэриин болон ажалай журам наринаар сахиха, шата бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдадаг эрилтые шангадхажа, бригада, халаан, участок бүхэндэ таатай зохид эрхэ байдал тогтоохын тула тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, мүн бусад шухала зорилгонуудые тодорхойлһон байха юм. 1983 оной январь һарада комбинадай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан зарлагдажа, хүдэлмэришэдэй ажалай журам саашадань һайжаруулха хүдэлмэриин сагые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, цехүүдтэ тогтонижоһон бата бэхи коллективүүдые байгуулха хэмжээнүүдые хараалһан 1983—1985 онуудай комплексно түсэб баталан абаа һэн.

Үйлэдбэриин онсо илгаатай байдалые хараадаа абажа, тус түсэбэй үндэһөөр имэ зүйлнүүд бэелүүлэгдэхэ байна. Бүхы хүдэлмэрөө таһалгаряагүйгөөр, нэгэ жэгдээр эрхилхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаринуудые дүүргэхэ, бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриин хэмжээе улам бага болгохо, ажаллахада таатай зохид байдал тогтоохо, ажалай эмхидхэл болон түлөөһэнэй гурим нарижуулан, бригадна подряд үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүн зониие ажаһуудалай, соёлой талаар жэншэдгүйгөөр хангаха, залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха гэхэ мэтэ тол асуудалнууд хараада абтаа. Мүн тиихэдэ коллективэй социально-соёлой хүгжэлтын талаар хэдэ хэдэн зорилго шиидхэгдэхэ зэргэтэй. Тэдэнэй тоодо үмсэдөө гэр барихын тула удаан болзоройн урьһаламжа, ажалшадай алибаа захилые уридшалан абаха таһаг эмхидхэхэ шухала гэжэ тоологдоо.

Мүнөө үедэ комбинадай ажалшад комплексно түсэбөө хүсэндэнь хүргэхын тула шармайн хүдэлмэрилнэ. Журам болон эмхи гурим бэхижүүлхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөнэй эмхидхэл болон дэлисэ, ниитын эмхинүүдэй эдэбхитэй ажал ябуулга гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ ёһотой байһаниинь мэдээжэ. Үзэл сурталай, ойлгууламжын болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха хүсэлтэйгөөр комбинадай дирекци, партийна комитет шэнэ гурим, онол арганууды хэрэглэдэг юм. Жэшээнь, 1982 оной февральһаа эхилжэ, директор хадаа үзэл сурталай асуудалаар һара бүри өөртөө зүблөө үнгэргэнэ. Эндэ цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар коллектив дотороо ябуулдаг хүдэлмэри тухайгаа тоосодог, дүй дүршэлөө халан абалсадаг байна.

Бригадна подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаһаар. Илангаяа бригадирнуудые шэлэн томилхо. Һурган хүмүүжүүлхэ, тиимэ тушаалда коммунистнууд болон комсомолшуудые дэбжүүлхэ талаар саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулагдана. Мүнөө 152 бригадирай 46-ниинь КПСС-эй, 8-ниинь ВЛКСМ-эй гэшүүд юм. Комбинадай болон цехүүдэй бригадирнуудай соведүүд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилдэг болоо. 1983—1985 онуудай туршада бригадна подряд нэбтэрүүлгын түсэб табигданхай. Мүн түрүү бригада ба бригадирнуудай дүй дүршэл соносолхо, саашадань үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри эрхилэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ эдэбхитэй, шадабари ехэтэй бригадирнууд улам олошоржо байнхай. Барилга-хабсаралгын управлениин комплексно бригадые толгойлогшо, Арадай хани барисаанай орденто Т. А. Валеев комбинат дотороо эгээ түрүүлэн хамтын подрядай ажалда хабаадаһан, коэффициентын ёһоор түлбэри үгэхэ гурим нэбтэрүүлээ. Тиихэдэ БелАЗ-540 түхэлэй ашаанай автосамосвалнуудай жолоошодой бригадир, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат В. И. Тугаринов, Юнхэрэй уурхайн газар урэмдэгшэдэй бригадир, Ажалай Алдар Солын хоёр шатын ордентой А. А. Шагдуров, Холтоһоной уурхайн горнягуудай комсомол-залуушуулай бригадые толгойлогшо А. Н. Москвитин, барилгын материалнуудай цехэй түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые гаргагшадай бригадир Ф. И. Туркина болон бусад эрхим жэшээ харуулна, тэдэнэй ажалай баян дүршэл олондо аша туһа асарна.

Комбинадай хүтэлбэри хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэн ябуулхадаа, залуушуулда анхаралаа онсо хандуулна. Залуу үетэниие ажалда болон олониитын хүдэлмэридэ шуналтайгаар хабаадуулха хэрэгтэ һурган хүмүүжүүлэгшэд ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. 14-дэхи СГПТУ-гай ба дунда һургуули хоорондын һуралсалай-үйлэдбэриин болон һуралсалай-курсовой комбинадуудай һурагшадай бүлэгүүдые цехүүд, бригаданууд шефтээ абанхай. Цехүүдтэ хүдэлхөөр ерэһэн залуу хүдэлмэришэдые дүй дүршэл ехэтэй аха нүхэдүүдынь һурган хүмүүжүүлдэг һайн ёһо заншалтай болонхой. Һурган хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие, мүн «Комбинадай эрхим залуу хүдэлмэришэн» гэһэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөнэй ябасые шалгаха, саашадань хүгжөөхэ зорилготойгоор харалга-конкурс цехүүд хоорондо жэл бүхэндэ үнгэргэгдэһөөр. Тиихэ зуура комбинадай коллективэй гол үндэһэ һууринь болодог ажалша уг гарбалтанай һайн жэшээгээр залуушуул хүмүүжүүлэгдэнэ гээшэ.

Горняк мэргэжэлтэдые бэлдэдэг Холтоһоной уурхайн коллективэй хамтынгаа хүсөөр һурган хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг дүй дүршэлые анхармаар. Тэдэнэр газар малталгын хүдэлмэридэ дүршэхэ тусхай таһаг түхеэрээ. Теоретическэ хэшээлнүүдые эрхим мэргэжэлтэд үнгэргэнэ. Һурагшадай үйлэдбэриин практика һайнаар эмхидхэгдэдэг юм. Ерээдүйн горнягууд һуралсалайнгаа үедэ, мүн хүдэлмэрилхэдээ һурган хүмүүжүүлэгшэдтэй түшэглэдэг шуу.

Мүн заһабарилгын-механическа заводой коллектив 14-дэхи СГПТУ-гэй һуралсалай бүлэгүүдые шефтээ абажа, газоэлектро-гагнуургшадые ба токарьнуудые һурган бэлдэнэ. Тиихэдэ транспортна цехэй коллектив автослесарь, жолоошон болон автокрановщигуудые, шанаржуулгын фабрикын-технологическа халаануудай шанаржуулагшадые һургадаг болонхой.

Ерээдүйн хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хараатайгаар дунда һургуулиин һурагшадай дунда хэдэн олон шэглэлтэй хүдэлмэри эмхидхэгдэдэг юм. Һургуули дүүргэхээ байһан ухибүүдые үйлэдбэриин коллективүүд шефтээ абана. Һурагшадтай предприятиин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл болон ветеранууд ходо уулзадаг, хүдэлмэриин һайн һайхан заншалнууд тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг байна. Жэшээнь, ахалагша классуудай һурагшадай урда һуралсалай-курсовой комбинадай начальник П. А. Коцюба, арадай депутадуудай районно Соведэй депутат, СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ, штукатуршан В. Г. Царёва, комбинадай управлениин үйлэдбэриин таһагай начальник И. И. Попенко болон бусад үгэ хэлээ.

Закаменск хотын, мүн Холтоһон, Баян-Гол һууринуудай һургуулинуудай һурагшад комбинадай ажал ябуулгатай, тэрэнэй түүхэтэй, ажалай ёһо заншалнуудтай, гэр бүлөөрөө нэгэ мэргэжэл шудалдаг ушартай, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон тэрэниие халан абагшадай ажал хэрэгүүдые харуулһан музейтэй танилсалгаһаа һуралсалаа эхилнэ. Үхибүүд цехүүдээр экскурсида ябадаг юм. Мүн хамһабариин ажахын дэргэдэхи ажалай болон амаралтын лагерьта зундаа 400 гаран һурагшад байдаг шуу. Эндэ үхибүүдые ажал хүүлэжэ һургахада тон ехэ туһатай. Лагерьта залуу хүдэлмэришэд хүмүүжүүлэгшын тушаалда ажалладаг байна. Хэрбээ хоёр-гурбан жэлэй саада тээ огородой ургамалнуудые зундаа харууһалха, намартаа хуряаха ажалда цехүүдэй хүдэлмэришэд, хотын эмхи зургаануудай алба хаагшад эльгээгдэдэг байһан һаа, харин мүнөө эдэ бүхы хүдэлмэриие имагтал һурагшад бүтээнэ.

Комбинадай цехүүдтэ һара бүхэндэ хүдэлмэришэдэй суглаан зарлагдана. Хүдэлмэриһөө хулжагшад, архиншад, үйлэдбэриин болон гүрэнэй журам хазагайруулагшад нүхэдэйнгоо зүгһөө шанга шүүмжэлэлдэ орожо, гэм зэмэеэ амсадаг болоо. Һаяхан цех бүхэндэ «Ажалай журам шангадхаха талаар КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тухай» асуудалаар суглаан үнгэрбэ. Тэндэ үгэ хэлэһэн руда бутаргагша Т. А. Криволапова, Юнхэрэй уурхайн горняк А. И. Шелкунов, автомашинын жолоошон А. П. Бадарин болон бусад журам сахилгые шангадхаха, хүдэлмэриин үедэ ажалай сагые хии хооһоор үнгэргэлгые усадхаха, хүдэлмэрилхэ үедэ хэрэгтэй бүхы зүйлнүүдээр дүүрэн хангаха, ажалша коллективэй дунда нүхэд ёһоной хани харилсаа байгуулха уялгатай байһанаа онсо тэмдэглээ. Журам хазагайруулалгатай шанга тэмсэлэй эхилһээр үйлэдбэри дээрэ усалтаха ушарнууд, оньһон түхеэрэлгэнүүдые миин зогсоолго эрид үсөөрһэн байна.

Ажалшадые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ олон янзын онол арганууды хэрэглэһэнэй ашаар ажалшадай хүдэлмэриин болон политическэ эдэбхи дээшэлнэ, технологиин, мүн ажалай журам һайжарна. Тиихэдэ ниитын гурим сахилгада харша ябадал гаргаха ушарнууд нилээд бага болоо. Жэшээнь, 1981 оной баримтануудые 1982 оной байдалтай сасуулбал, ажалдаа гарахагүй, гээгдэхэ, зайгуултаха ябадал 20 процентээр хороһон байна. Харин 1983 оной гурбан һара соо нёдондоной энэ үеынхиһөө нимэ еһо бусын ушар хоёр дахин үсөөроо. Хэрбээ үнгэрһэн жэлэй гурбан һара соо дунда зэргээр 100 ажалшадай 3,8 хүниинь ажалһаа али болохоор хулжаһан байбал, 1983 оной тэрэл хаһада 1.7 хүн шалтагаангүйгөөр хүдэлмэридөө гараагүй.

Ажалай журамые шангадхаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха хараатай хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ шадаһанай ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ комбинадай коллектив бүхэн нэгэ жэгдээр хүдэлдэг болоо. 1982 ондо КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугта гурбан кварталай туршада манай комбинат хүртэһэн байгаа. СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын предприятинуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илагшадай зэргэдэ хоёр дахин ороо. Мүн энэ жэлдэ манай коллектив урагшатайгаар ажаллана. 1983 оной гурбан һарын социалис уялганууд, түсэбүүд холо үлүүлэн түгэсхэгдөө.

Гэбэшье манай хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, ажалай журам сахилгада горитой дутагдалнууд бии байһаар. Ажалһаа хулжаха, хуули ёһо эбдэхэ хойшолонто ябадалнууд боложо, үйлэдбэриин саг хиидэ ехээр хаягдана. Хүнүүдэй хүдэлмэриһөө гаража ошохо ушар олон болодог гээшэ. Комбинадай коллектив бүхы дутуу дундануудаа усадхахын тула саг үргэлжын оролдолго гаргана.

С. ПОПОВ.
СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын комбинадай кадрнуудай талаар директорэй туһалагша.

ПЛЕНУМ БОЛОБО

КПСС-эй областной комитедэй Политическэ гэгээрэлэй байшан соо РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй Буряадай республиканска организациин правлениин III пленум болобо.

Эндэ «РСДРП-гэй II съездын зарлагдаһанһаа хойшо 80 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые олондо ойлгуулха талаар, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, «Знание» бүлгэмэй «Буряадай республиканска организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл тэрэнэй правлениин түрүүлэгшэ, Буряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институдай директор, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдаков хээ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй болон СССР-эй түүхые нэбтэрүүлхэ талаар эрдэмэй болон методикын соведэй түрүүлэгшэ, Зүүн Сибириин технологическа институдай профессор, түүхын эрдэмэй доктор М. Н. Халбаев, Буряадай эрдэм шэнжэлгын хүдөө ажахын институдай таһагые даагша Л. М. Герасимова, ВЛКСМ-эй областной комитедэй секретарь Б. Д. Чимитов, философиин эрдэмые нэбтэрүүлхэ талаар эрдэмэй болон методикын Соведэй түрүүлэгшэ, Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай профессор, философиин эрдэмэй доктор В. Н. Затеев. «Знание» бүлгэмэй Яруунын районно организациин правлениин түрүүлэгшэ, районно газетын редактор Ж. Б. Цыдыпов, КПСС-эй обкомой лекторнуудэй бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ В. Б. Цыбикжапов болон бусад хабаадалсаба.

Удаань зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар зохисотой тогтоол баталан абтаһан байна.

Пленумэй түгэсхэлдэ үнэн шударгы ажалаараа шалгарһан бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй «Эдэбхитэй ажалай түлөө» гэһэн тэмдэг барюулагдаа. Тэдэнэй дунда 75 наһанайнгаа ойе һаяхан тэмдэглэһэн, партиин, дайнай, ажалай ветеран И. М. Туманов болон бусад бии.

Д. ГАРМАЕВ.

Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Лидия Дамбаевна Дылыкова нютагтаа угаа хүндэтэй юм. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, республикын габьяата малшан Л. Д. Дылыкова Буряад оронойнгоо ойн баяры нэрэтэй солотойгоор угтахые зорижонхой. Ц. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХАМТЫН ПОДРЯД НЭБТЭРҮҮЛНЭ

Волгоградай ажахынуудта хамтын подряд нэбтэрүүлэгдэнэ. Нарядгүйгөөр хүдэлхэ 1600-һаа дээшэ звено агрэгадуудаа полидо гаргаа. 2,5 миллионһоо дээшэ гектар газар тэдээндэ даалгагдаа юм. Нимэ ехэ поли дээрэхи ажалые һайнаар эрхилэлгэ колхоз, совхозуудай звенонуудые техникээр найдамтайгаар хангалгаһаа, эмхидхэлһээ ехэтэ дулдыдадаг гэжэ хэдэн жэл подрядаар хүдэлжэ байһан коллективүүдэй дүй дүршэл харуулна.

Бусад түрүү ажахынуудтал адли Светлоярска районой «Тингутинский» совхоздошье энээн тухай һанаагаа табиһан байна.

Подрядна коллективүүдтэ зорюулжа, мэргэжэлтэд технологическа картануудые табяа юм. Тэдэнь совхозтой баталагдаһан өөрсэ янзын хэлсээн болоно.

Даажа абаһан газар дээрэһээ звено хэды шэнээн продукци хуряахаб, хэр ехэ гаргаша хэхэб гэжэ тэрээл сооньтоолоожо гаргагданхай. Газарай үрэжэлые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаха гаргашануудшье хараада абтанхай. Коллективые техникээр ба ажаһуудалай талаар хангалгаар совхозой абаһан уялганууд, хэрэгсэл зооринуудые арьбалалтаһаа абтаха ашаг олзо тодорхойлогдонхой юм.

—Урда жэлнүүдтэ техническэ хангалгын звенонууд һайнаар хүдэлдэг байһан юм, —гэжэ совхозой директор Ф. Горбачёв хөөрэнэ. —Нарядгүйгөөр хүдэлдэг 2—3 коллективтэ тэдэнэй туг бүхэниинь даалгагданхай. Эдэ звенонууд графигай ёһоор техническэ харалга үнгэргэдэг. Поли дээрэ заһабарилгадаг. Тарилгын агрегадуудай жэгдэ һайнаар хүдэлхэдэнь тусхай шэглэлтэй комплекс ехэ туһа нэмэри хэдэг юм. Үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэһээ, үтэгжүүлгэтэй холихоһоо эхилээд, сеялкэнүүдтэ ашаалха хүрэтэр бүхы хүдэлмэриие тэрэ даажа абанхай. Бураздаа дээрэ тракторнуудта түлишэ эюулэгдэдэг юм.

Полидо халуун эдеэ зөөдэг, таряашадай амаралта тухай һанаагаа табидаг бусадшье хамһабариин звенонууд механизаторнуудай ажалай эрхэ ба... харал хандуу...гөөр хүдэлдэ...дэй ажалай т... мые саг үр... лан һайжару... дукциин хэмж... нартай тэрэн... оролдодогбди... дондо жэлдэ... хозой дундуу... 3,5 центнер... гектар бүри... байна. Тиигэж... бүхэндэ 700... тэр нэмэлтэ... һэн, харин а... район доторо... гаса хуряаһан... совхозоороо а... лэй ба түлбэр... римда ороход... хын продукци... горитой дээшэ... гоно.

Совет орон дотор

ТЕХНИКЭНЬ БЭЛЭН БОЛГОГДОО

БАРНАУЛ. Алтайн хизаарай механизаторнууд болон заһабарилагшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа коммунис субботнигой үлэр дүүргэһэн байна. Тэдэнэр ороохо хуряалгын бүхы комбайнуудые бэлэн болгожо табяа. Тарилгын ба хүрьһэ элдүүрилгын бүхы агрегадууд, тракторнуудай 90 процентнь полидо гаргагдахаар бэлэн болоо.

«Техникэ тухай анхархадаа, ургаса тухай анхарнабди» гэһэн уряа доро хизаарта үргэнөөр дэлгэрһэн мүрысөөнэй ашаар энэ амжалта туйлагдаа. Үшөө нёдондо намартаа заһабарилгын хүдэлмэриие эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэл эхилһэн байна. Полидо хүдэлмэреэ дүүргэһэн машинанууд тэрэ дарыдаа заһабарилгада табигдаа һэн. «Сельхозтехникын» тусхай шэглэлтэй предприятинууд эгээл орёо хүшэр хүдэлмэриие даажа абаад, запас частьнуудые бүтээжэ, хүүшарһан мянгаад янзын деталь заһажа эхилһэн байгаа.

РАПО-гой байгуулагдахада, ажахынуудай болон «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдэй заһабарилагшад эсэсэй үндэр дүн туйлахые оролдоно. Тиигэжэ слесарьнууд болон заһабарилагшадай ажалай бүтээсэ дээшэлһэн, заһабарилгын шанар һайжарһан байна.

ИНДУСТРИАЛЬНА ОНОЛ АРГААР

ДОНЕЦК. Донбассай таряашад кукуруза тарижа ургуулха индустриальна арга технологи нэбтэрүүлнэ. Талата хизаарай ажахынуудта энэ ургамалые жэгдэ тарижа эхилээ.

Мүноо жэлдэ область дотор 170 мянган гектарта кукуруза таригдаха юм. Энэнь нёдондонойхиһоо горитой ехэ болоно. Бүхы талмай дээрэ гар ажал хэрэглэнгүй түрүүшынхеэ кукуруза таригдаха. Энэнь алтан шаргал орооһо үйлэдбэрилгэдэ гаргагдадаг ажалые эрид хороохо арга олгохо юм.

Оньһожоруулагдамал 400-һаа дээшэ отряд болон звено кукуруза тарижа ургуулгые даажа абанхай. Тэдэнэй олонхинь нарядгүй гуримаар хүдэлнэ, ажалайнь түлбэри эсэсэй үрэ дүнгүүдһээ дулдыдана. Кукурузашадта заһабарилгын 300 гаран «Летучка» эльгээжэ, «Сельхозтехника» эдэ агрегадуудай хүдэлмэриие хангана. Районой агропромышленна нэгэдэлэй бүхы албануудай жэгдэ һайн хүдэлмэри тарилгые түргөөр түгэсхэхэ арга олгоно.

Мүноо жэлдэ Донбассай таряашад хоёр дахин ехэ куруза суглуулхаар хараална.

ШАХТЕРНУУДАЙ ҮНДЭР ДҮН

НОВОКУЗНЕЦК (Кемеровскэ область). «Зыряновская» шахтаһаа Социалис Ажалай Герой М. Решетниковэй бригада жэлэй эхинһээ хойшо хахад миллион тонно нүүрһэ малтаад байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойдо горнягууд энэ амжалтаяа зорюулаа. Хүшэр хүндэ эрхэ байдалда илалта туйлагдаа. Жэлэй эхеэр шэнэ забойдо орохо үедэ горнягууд нүүрһэ олзоборилхо графигһаа гээгдэһэн байгаа. ...нэр нэмэлтэ... бэдэржэ хэрэг... М. Решет... мүнөө жэлдэ... тонно нүүрһэ... га абанхай.

АГУУЕХ... ЗУРА... ДУРАС...

КРАСНОЯР... ска районой Т... хондо арадай... лерей нээгдэ... Суриковай... баадаһан бү... шад тэрэниие... ёһололдо ерэһ... зурагай, скул... фикын 360 га... дэнэр тосхон... бэлэг болгон... Москвагай, Красноярскын... Федерациин б... дай 300 уран... зохёол бүтээл... хи тосхоной х... саха аргатай...

РСФСР-эй 7... галерейн нээг... бириин тосхон... тэй.

В. И. Сурик... дээ, «Сибири... эзэмдэлгэ» гэһ... рагтаа олон х... раһан байха...

К. МАРКСЫН ТҮРЭҺӨӨР 165 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ДЭЛХЭЙЕ ХУБИЛГАГША ҺУРГА...

1983 он дэлхэйн коммунистнуудта, бүхы хүн түрэлтэндэ онсо жабхалантай. Карл Марксын түрэһөөр 165 жэл, тэрэнэй наһа бараһаар 100 жэл гүйсэбэ. Энэ жэлдэ Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 113-дахи жэлэй ойе бидэнэр тэмдэглээбди. Үнгэрһэн хэдэн арбаад жэлэй туршада түби дээрэ гүнзэгы ехэ хубилалтанууд болоо. Эдэ он жэлнүүд мүнөө үе сагтай таһаршагүй холбоотой.

* * *

Марксизмын удха шанарые В. И. Ленин богонёор ба угаа зүбөөр тодорхойлоо һэн. «Марксын һургаал хүсэн түгэс, яахадааб гэхэдэ, тэрэ зүб» (ЗГС, 23-дахи боти, 43-дахи хуудаһан). Энэ тобшололой зүб байһаниинь түүхээр гэршэлэгдээ.

Урда сагай олон гайхамшагта ухаан бодолтой социальна ажаһуудалай нюусые тааха, тэндэ боложо байгаа олон янзын ушаралнуудай дундаһаа обществын ажабайдалай гүн соохи хубилалтануудай шэглэлые ойлгожо абаха гэжэ һэдэһэн байха юм. Зүгөөр хүн түрэлтэн хайшаа ябанаб, тэрэниие ерээдүйдэ юун угтанаб? — гэһэн үни холоһоо табигдадаг асуудалда Карл Маркс болон Фридрих Энгельс түгэс дүүрэн харюу үгэжэ шадаа бшуу. Яахадаа иигэжэ шадааб гэхэдэ, В. И. Ленинэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, тэдэнэрэй зохёон байгуулһан научна үндэһэ баримтатай ангиин тэмсэлэй теори хадаа «ажабайдалда ушардаг эхи захагүй гэжэ һанамаар үйлэ хэрэгүүдэй хуули гуримые ойлгожо абаха хүтэлбэрилхы һудаһа олгоһон, олониитын харилсаанай ба нэгэ ангиһаа нүгөөдэдэ, урдынхиһаа ерээдүйдэ шата дамжан орохо орёо үлхэлдөөе бүхыдэнь зүбөөр шэнжэлэн харуулха» аргатай болгоһон байна. (ЗГС, 26-дахи боти, 58, 60-дахи хуудаһан).

Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшадай ухаансар хараа бодол, Марксын үгэнүүдээр хэлэбэл, XIX зуун жэлэй агууехэ нюуса руу, захалжа байгаа хубисхалнуудай нюуса руу дабшан орожо, дээдэ талаһаа хатуу мэтээр һанагдаашыень сүмэлхэдэ, доронь миралзажа байһан далай тушаалдаа, хэрбээ тэрэниие хүдэлгөөл һаа, хатуу хабсагайнуудһаа бүрилдэһэн бүхэли түби дайдые бутарган һалгажа болохо байна. (К. Маркс ба Ф. Энгельс. Зохёол, 12-дохи боти, 3-дахи хуудаһан). Түүхын оршомдо асари ехэ, ургажа байһан ба найдалтай хүсэн хүдэлмэришэн анги урган гараа. Тезд марксизмын классигуудай тобшолол энээгээр хизаарлагдаагүй юм. Нэгэн доро тэдэнэр иигэжэ тэмдэглээ: хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлые ёһотой революционно, ангиин парти толгойлжо байгаал һаа, тэдэнэр обществые хубилгаха гэһэн өөрынгөө түүхэтэ үүргэ харюусалгые бэелүүлжэ шадаха. Бүхы саашанхи үйлэ хэрэгүүд энээниие гэршэлжэ үгөө: арадуудые дайн дажарһаа, үгытэй ядуу байдалһаа, мүлжэлгэ ба дарлалтаһаа зайсуулха, социалис хүсэлые бэелүүлхэ хэрэг имагтал энэ ангиин, тэрэнэй коммунис маналайн хубилгахы—зохёон байгуулхы ажал ябуулгатай холбоотой.

Маркс болон Энгельс Европые революционно ёһоор хубилгаха гэһэн өөһэдынгөө найдалые Россида арадай агуехэ хубисхалай болохо шэнжэ түхэлэй ургалтатай холбодог байгаа. Имагтал Россида болоһон хубисхал «бүхэдэлхэйн социалис революцида эхи табиха юм» гэжэ улам батаар найдадаг болоһоноо тэдэнэр мэдүүлдэг һэн. (Зохёолнууд, 37-дохи боти, 6-дахи хуудаһан).

В. И. Ленинэй толгойлһон большевик партяар ударидагдаһан Россин пролетариадай баатарлиг тэмсэлэй ашаар энэ һанаа бодол бодото дээрэ бэелүүлэгдээ.

Түүхын бэрхэшээл түбэгүүдтэ тээрихэгүй шадабаритай хубисхалша пролетариадай парти урагшаа амжалтатайгаар дабшаха холын хараата зорилгонуудаа алдахагүй, капитализмын бүхы хүгжэлтые ба социализмда орохо бүхы замые холбоһон улаан утаһые хаража байха гэжэ Ленин заадаг һэн. Иимэ хүсэтэй болохын тула парти түрүү үзэл бодолоор зэбсэгжэһэн байха ёһотой. «Хубисхалша хүдэлмэришэдэй шэнэ, бүхэдэлхэйн үнгэржэ байгаа үйлэ хэрэгүүдэй бүхы хуули ёһонуудые ойлгоходомнай, баян дүй дүршэлөөр толотон гэрэлтэһэн марксизмын һургаал бидэндэ туһалаа, — гэжэ Ленин заадаг байгаа. — Капиталис дарлалта богоолшолгые унагаахын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы дэлхэйн пролетаринарта өөрынгөө тэмсэлэй зорилгые тодоор ойлгожо абахадань, урид хараалагдаһан замаараа батаар дабшахадань, найдалтайгаар илалта туйлахадань, илалтаяа бэхижүүлхэдэнь тэрэ туһалха!» (ЗГС, 37-дохи боти, 514 хууд).

Иимэ теори зохёохо бодото харгы замуудыень тодорхойлхо, энэ теориие бодото байдалда амжалтатайгаар нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ В. И. Ленинэй үүргэ сэгнэшэгүй ехэ. Манай багша өөрынгөө үе сагай шухала болоһон эрилтэнүүдые яаха аргагүй гүнзэгыгөөр ойлгодог ба сэгнэдэг байгаа, тиимэһээ ленинскэ һургаал мүноо үедэшье арадуудай зол жаргалай түлөө тэмсэгшэдэй гарта хүсэн түгэс зэбсэг боложо үгэнэ.

«Бидэнэр алдарта, дабтагдашагүй үе сагта, эгээл гэгээн гэрэлтэ һанаа бодолнуудай, ажалша зоной эгээн эрэлхэг сэдьхэл зоригуудай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ, ами наһантай хэрэг болоһон үедэ ажаһуунабди, — гэжэ Ю. В. Андропов хэлэһэн байна. Энэмнай олониитын хүгжэлтын түрүү зэргэдэ ябахаар табигдаһан хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлдэ, зохёон байгуулхы ажал ябуулгадань, марксистско-ленинскэ партинуудай тэмсэлдэ ба ажал ябуулгадань түүхэтэ онсо удха оруулна бшуу. Тиимэһээ Ленинэй үлөөһэн айхабтар гүнзэгы удхатай һургаалнууд мартагдашагүй, революционно оюун бодолой мүнхэ шэнжэтэй онол арга мүн».

Ленинэй һургаалые тэрэнэй байгуулһан Советскэ Союзай Коммунис парти бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Манай партиие ерээдүйн парти гээшэ гэжэ Ленин нэрлээ һэн. Тэрэнэй түүхэ—арадтаяа нэгэн хамта байһанһаа хүсэ ородог, түүхэтэ эрэлхэг эдэбхи үүсхэл гаргадаг политическэ организациин түүхэ мүн. Тиихэ зуура, партитаяа нэгэн хамта, тэрэнэй хүтэлбэри доро байһанһаа арад түмэн хүсэ абадаг гээшэ. Капитализмын гэнжые түүхэдэ түрүүлэн һамна сохилгые толгойлһон ба манай арадые дэлхэй дээрэ түрүүшын социалис гүрэн байгуулгада хүргэһэн ленинскэ партидал адли айхабтар хүндэ хүшэр шалгалтада ороһон нэгэшье политическэ парти байхагүй. Манай парти шэнги ажал ябуулгадаа ехэ үрэ дүн туйлаһан нэгэшье политическэ парти түби дэлхэй дээрэ үгы.

Урдын гээгдэнги Россин байра дээрэ мүноо асари хүсэтэй индустриальна томо гүрэн мандана, тэрэ Америкын Холбоото Штадуудай гаргадаг промышленна продукциин 80 гаран процентынь зэргые үйлэдбэрилнэ. «Арадай түрмэ» байһан газарта — түүхэдэ айхабтар хүндэ хүшэр гэжэ тоологдодог национальна асуудалые шиидхэһэн гүрэн, үзэгдөөгүй шанга шалгалта дабажа гараһан хани барисаата ба аха дүү арадуудай гүрэн мүндэлөөд, мүноо үедэ хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын ба ёһотой болбосоролой гэгээн гэрэлынь болонхой. Совет Социалис Республикануудай Союзые байгуулга хадаа гансал социализмын хүгжэлтэдэ ехэ алхам хэгдээ бэшэ, мүн бүхэдэлхэйн түүхэдэ болоһон шухала хубилалтануудай нэгэниинь мүн.

Манай арад хэнэйшье хүшэ хүроогүй байһан зорилгонуудые шиидхээ. Тиимэһээл Ленинэй байгуулһан партиин агуехэ байһаниинь элишэлэгдэнэ, тэрэ туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй, шиидхэгдээгүй зорилгонуудаа хараха, бии байгаа дутагдалнуудаа айнгүйгөөр элишэлхэ, тэдэниие дабан гараха зүб замуудые тодорхойлхо хэрэгтэй гэжэ арад зоноо эсэшэ сусашагүйгөөр уряална. Харин КПСС-эй ЦК-гай 1982 оной ноябриин Пленум дээрэ заагдаһанай ёһоор дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй зорилгонууд бидэндэ бага бэшэ байна. Яахадаа бидэнэр тэдээн тухайгаа сэхэ хэлэнэбибди гэхэдэ, бидэнэр тэдэниие шиидхэжэ шадаха, шиидхэхэ байһанаа батаар мэдэнэ бшуубди. Хонгёо үгэнүүдтэ бэшэ, харин ажал хэрэгтэ бэеэ зэһэхэ — иимэ юумэн лэ мүноодэр манай Совет Социалис Республикануудай Союзые улам бури бата бэхи, асари ехэ хүсэтэй болгоходо хэрэгтэй ха юм.

Урдахи зуун жэлтэй жэшэбэл хоридохи зуун жэл айхабтар хубилалтануудые асараа. Энэ хубилалтада Советскэ Союз шэнги ехэ хубитаяа оруулһан нэгэшье орон байхагүй. Агуу ехэ Октябриин ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалтын нүлөөн доро дэлхэйн шэнжэ шарай танигдашагүйгөөр хубилаа. Социалис хубисхалнууд социальна хүгжэлтын асари ехэ хүсэнүүдые мулталжа, түүхын оршондо тэдэниие бүрин хүсэдөөр гаргаа.

Ленинэй уридлан хараһанай ёһоор, шэнэ байгуулалтын үнэхөөр эрхэ сүлөөтэ ажабайдалай замда гарахаар шиидэһэн бусад арадууд социализмын илаһан түрүүшын орониие тойрон жагсажа байна. Тиигэжэ дэлхэйн социалис байгуулалта бүрилдөө. Социалис гүрэнүүд мүноо үедэ Европодошье, Азидашье, Латиин Америкэдэшье оршожо байна. Нэгэ доро социалис шэглэлэй зам шэлэн абажа байһан гүрэнүүдэй тоо Африкада, мүн бусад түбинүүдтэшье олошоржо байнхай.

Россин пролетаринарай шэнэ дэлхэй руу сонхо гаргаха үедэ газар дээрэхи хүн зоной 70 шахуу процентнь колониальна богоолшолгын абарга соо байһан. Баруунай пролетариат болон Зүүн зүгэй дарлагданги зоной хоорондо социализм лэ онсо түхэлэй хүүргэ тодхожо үгөө бшуу. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн хадаа социальна талаар дэлхэйе шэнэлхэ хүдэлөөнэй таһаршагүй нэгэ хубинь болоо. Империализмын колониальна байгуулалта үгы хэгдээ. Дэлхэйн карта дээрэ политическэ тала... ги зуу гаран... рэнүүд бии бо... газар дээрэхи... хи урдань ту... һөө газаа тэ... нинэй уридл... ёһоор, тэдэнэр... хуби заяае ши... хитэйгээр хаба...

Тодорхойлбо... онуудта Аф... арадуудай ажа... альна хубилалт... үргэдэһэн, гүнз... Эрхэ сүлөөтэ... нөө 50 бэеэ даа... логдоно. Тропи... да бэеэ даанги... нэй — Анголы... публикын байгу... айхабтар ехэ ... лоно. Шэнэ а... гуулха зам дэ... найдамтайгаар ... ве бэеэ даанги... лоо.

«Хара түби... үе сагай гүрэ... — Эфиопидо со... ство байгуулха... дэһэниинь сон... зорилгые ... шиидхэхын тула... эгээн түрүү һур... гөө үзэл суртал... ти хэрэгтэй. 198... Аддис Абебе... ажалшадай пар... комиссиин хоёр... ложо үнгэрөө. ... марксистско-лен... байгуулха һу... халаа гэжэ сы...

Поэт Галина Жигмытовна Раднаева һүүлэй үедэ ехэ эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Һаяхан «Ээрсэг» гэжэ номынь хэблэлһээ гаража, магазинуудта оруулагдаба. Гадна Москвагай «Современник» гэжэ хэблэлээр ород хэлэн дээрэ түрүүшынь ном гарахаяа байна.

Мүнөө һүүлэй үедэ бэшэһэн «Гуламтын дуун» гэһэн уянгата-философско удхатай поэмэһээнь хэһэгүүдые толилбобди. Г. Раднаева шэнэ зохёолоо түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойдо зорюулна.

Г. РАДНАЕВА

ГУЛАМТЫН ДУУН

(Поэмэһээ хэһэгүүд)

Сайгаа шанажа, үглөө бүри жарганаб.
«Тас-няс...» —
Хүгтэй зугааша галаа шагнаархан,
Халин алдаһан сайгаа һамарнаб.
Хамарыем зохолтоһон хоншуу
үнэрһөөнь
Хээрын нүүдэл амисхал гудамхинаб.
Һүүдэрнн гү?
Угсаатамни гэнтэ галыем тойроод,
Забилжа һуунхай, гааһаяа һороно.
Үгы эмгэйм бодожо ерээд,
Саймни дээжые галда ургэнэ.
О, ойлгоноб,
Аша гушанарайнгаа хуби золоор
Орон нютагаа уяруулна гэжэ.
Ажабайдалай һүлдэ-жама ёһоор
Оршолонто дэлхэйгээ тахинал нигэжэ.
Һая бууһан
Улаахан бэрнингээ сайе амсахадаа,
Унтархагүй наһаа хараһан баабайн
этигэл,
Бэрингээ шанаһан сайе уухадаа,
Буян хэшэгээ таниһан эхын жаргал
Ажабайдалаар
Үндаа хараахыем яаруулнагүйл
огто,
Үринэрэйнгөө жаргалаар үндалха
хүсэл түрүүлнэ.
Гайхал, баярайнгаа сог дээрэ
Гуламтынгаа хилэ хуряаха жаргал
гэнэ.
Уураг сагаан
Үүрэй толон уурал һабанан,
Үдэрые һүлэн, тогоодни салгидана,
Нараар дүүрэн талым амисхаал
Наһамдам хүрэхэ тамир асарна.
Нүхэртэй болоходом,
Гуламтынгаа галые нангинаар
мүнхэлхыем захиһан
Хүгшэн эхым һургаал юунтэй
жэшэлтэйб?
Гуламтаяа түрэлһөө түрэл болгохо
гэһэн
Хадамай улаахан бэрнин жаргалда
хүртэнхэйб.
Галайнгаа
Улалзаһан дүлэнэй баярые
гайхахадам,
Хүлгүү үдэрыем амаршалнашье гү?
Улаан наранаар сайгаа һорон
шэбшэхэдэм,
Хэрэг ажални—хэлэгдээгүй ульгэрни
гү?
Энэ үглөөгүүр
Ажалдаа яараһан нүхэрөө үдэшөөд,
Арбагар саһанай ёохор һайхашаанаб.
Саһан сагаан дэлхэйһээ һаргаад,
Саашалһаар орхиһон мүрнүүдһээнь
уярнаб.
Ажалайшье, наранайшье
Ажамидаралай һүлдэ-далинууд мэтэ,
Ажабайдалай гүн руу тэгүүлнэ.
Саһан шарьяжа, хүгжэм мэтэ,
Сагаан харгынь талаан тухай
шэбэнэлдэнэ.
Зүб даа,
Захагүй мүнхэ ажабайдалые
ябталаад,
Хэнэйшье мүр хадаа өөрын хуулитай.
Сагай нэгэ шоусые нээгээд,
Харгышье һаа, өөрын залатай.
Саһанай гүбэрөөгөөр
Эрьюулгэ тойроһон түхэреэн харгышье
Эхэнэрэй эхин зам тухай хөөрэхэ.
Эхэ болоһон минишье зүргые
Үлгын дуута нойргүй һүнинүүд
гэршэлхэ.
Тиимэл хадань
Сагай орхиһон сараа мүрнүүдшье
һаа,
Тамалхадаа, баһал өөрын хуулитай.
Саһанай хайлахада хосорхо
мүрнүүдшье һаа,
Дуулахадаа баһал өөрын удхатай.
Саһан дуулана...
Хуугайлһан заводуудай уушхан
сооһоо
Агуу сагай хүгжэм зэдэлүүлхэеэ.
Һодоёо хүсэһэн эрдэм ухаанһаа
Ажалай дэлисэ абажа гарахаяа.
Нэгэн мүнхэ
Урасхал болоод, хүнүүд урдажа,
Амгалан нойрһоонь һэреэнэ хотоёо.
Урагшатайл байг ажалайнь дэлисэ,
Арадай дуун боложо ургатараа.

«Тас-няс...» —
Һониноо дууһыень хөөрэжэ үрдихэ
шэнгеэр,
Аргагүйл галайнгаа зугаалшахада
баярланаб.
Айлшаар нүхэдэйнгөө ерэһэн мэтээр,
Хүндэшэ заншалаар галаа хүндэлнэб.
«Эжы...аа...»
Зүүдэндээ намаяа басагадни дуудана.
Хүнжэлыень заһажа, магнайень
тааланаб.
Хоюулан тэбэрилдэээд, нойртоо
дарагдана.
Зүүдэндээ ташаганаса энеэхэдэнь
энхэрнэб.
Эртүүр һэреэхые
Һэдээд ходо хүнжэлыем һэхэдэг
Эжымни гарнууд ойндом һэргэнэ.
Һүни болотор унтангүй зобоодог
Эсэбэритэйш гээд, унтахыем гайхана.
Бэри болоходоо,
Булжамар мэтэ орой унтаха,
Үнэгэн мэтэ эртэ бодохо —
Эхэнэрэй табисуур хайшаа ошохо
һэм гээд,
Эмгэйм умоорхэ баһал дуулдана.
О, эжым,
Нойртоо дарагдадаг наһам үнгэрөө.
Наранаар бододог хаһам ерээ.
Хэрэг, ажалайм захагүйнь гайхалтай.
Хүнэй мүнхэдөө унташадагынь
харамтай.
Һананаб мүнөө:
Бэе—һүүдэр, зоориг—шүүдэр,
Ажабайдал—зүүдэн гээд хэлэдэгыеш.
Бэеһээ таһалһан хүүгэдни һүүдэр
аал?
Жаргал олоһон байдалнай зүүдэн аал?
Ажабайдал—
Үдэрые асарһан мүнхэ үльгэр гэнэб.
Үхэлгүй үдэрнүүд ерэнэшье,
ерэхэшье...
Хэтын жаргалай мүшэтэ харгын дуун
Хүнэй бэе бэелэн түрэнэшье,
түрэхэшье...
Хүлисэ, эхэм,
Сэсэ буляалдахаа хүсэнэгүйб огто,
Сагые абарһан шиниим наһан хэлэнэ.
Үри хүүгэдые үргэжэ нэгэтэ
Удхатай болгоһон ажабайдалшни
һургана.
Бишье баһа
Гайн болобол, наһаяа дурадхадаг
Эхэ хүнэй жаргалые эдлэлсэнэб.
Гасаланта дайе таматай жэшэдэг
Эсэбэрни ехэтэй зоболон амсалсанаб.
Хэрэгтэй һаань,
Зэм дээрээ өөрынгөө сагые үргэлхэ
Эршэ зориг, шадалшье бии.
Байдалаа магтан уяржа дуулаха
Бахархал омогорхолой солгёоншье
бии.

СОЁЛОЙ ЭДЭБХИТЭД

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулан соёлой хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэлэй ямар хүдэлмэри район соогуураа ябуулна гээшэб гэһэн асуудалтайгаар арадай депутадуудай Улаан-Үдын районой гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таһагай инспектор Татьяна Михаиловна Гнеушевада хандабабди.

— Район дотор малай үбэлжэлгын үедэ малшад, хонишодые соёлой талаар эрхим һайнаар хангажа байхын тула клубай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда тусхай конкурс соносхогдоо һэн. Энэ хүдэлмэри байгша оной январь—март һаранuудта хаа хаанагүй үнгэргэгдөө юм.

Шэмэрүүн хүйтэнэй үедэ хээрэ газаагуур мал адуулжа ябагшадые эрхим һайнаар хангахын тула комплексно тусхай бригада эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэ бригадада автолавка, медицинскэ болон библиотекын хүдэлмэрилэгшэд болон бусад оролсоһон байгаа.

Конкурсын дүн гаргахада Ехэ-Куналейн агитбригада эрхимлэжэ гараа. Тус агитбригадын хүтэлбэрилэгшэнь Галина Павловна Фадеева. Хоёрдохи һууринае Гэльбэрын соёлой байшан эзэлээ һэн. Хүтэлбэрилэгшэнь Даба Цыреторович Дашацыренов, Николай Башеевич Тармаевай даадаг Сотниково һууринай соёлой байшан гурбадахи һууриида гараһан байгаа.

Мүн манай районой Байгал шадарай үбэлые үдэшэлгэ үнгэргэгдөө. Тарбагатайн соёлой байшангай директор Р. В. Банноваа, Ивалгын соёлой байшангай директор Л. Б. Сунгрупова, Хүйтэнэй байшангай директор В. Н. Будникова энэ хэмжээ ябуулгые эрхим һайнаар үнгэргэлсөө. Март һара соо залуу дуушадай конкурс үнгэргэгдэһэн байна. Мүн В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойдо зорюулагдаһан клубна «Лениниана» үнгэргэгдэжэ байнхай. Тиихэдэ «Хүгжэн һалбарыш, Буряад орон» гэһэн аман үгын журнал Десятниково һууринай соёлой байшанда май һарада үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Апрель һарада Ивалга, Тарбагатай, тосхонуудай түбэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд М. Жигжитовэй «Далай шадархи дайда» гэһэн номоор уншагшадай конференци үнгэргөө. Майн 15-һаа 25 хүрэтэр Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан районно уран һайханай коллективүүдэй харалга үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнхэй.

Гэльбэрэ һууринда арадай театр байгуулагдаһаар үнинэй болобо. Владимир Саможапович Занханов тус театрай хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлнэ. Энэ хүмнай өөрөошье уран найруулга зохёожорхидог, мүн режиссер-табигша байһаараа онсо шалгардаг.

Соёлой таһагай фотографшэмэглэгшэ Р. Н. Козулин клуб, байшангуудаар ябажа, тэдэнние шэмэглэхэ талаар ехэ ажал ябуулна, фото-буулгабари хэхэдээ угаа ехэ шадабаритай юм. Библиотекэнүүд сооһоо Ивалгын түбэй библиотекэ (даагшань Г. А. Лопухина), Тарбагатайн түбэй библиотекэ (А. Я. Чебунина) ажал хүдэлмэреэ һайнаар ябуулна. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан номой выставкэнүүд тус библиотекэнүүдтэ эмхидхэгдээ. Жэшээнь, 1982 оной туршада Ивалгын, Тарбагатайн библиотекэнүүдтэ ном олоор тараагдадаг болоһон, уншагшадай тоо олошорһон байна.

Н. ХАЗУЕВ.

...гын районой түбэй больницын инфекционно та...й дүршэлөөр баян дүрбэн медсестранууд хүдэлнэ. ...дунда хорёод жэлэй стажтай ахалагша медсестра ...а Шоймполовна Шойнхоровае нютагай хүн зон ...нихэ.

...Г ДЭЭРЭ: С. Ш. Шойнхорова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«БУРЯАД ҮНЭН» *газетэдэ дэшэнэнэй һүүлээр*

«ҮБЭЛЖЭЛГЫН ХАҺА ДҮҮРЭЭДҮЙ»

Имэ гаршагтай статья манай газетын мартын 22-ой номерто толилогдоо һэн. Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй, Охин-Булагай совхозуудай болон «Победа» колхозой малшадые комплексно талаар хангалгын горитой дутагдалтай байһан тухай статья дотор хэлэгдэһэн байгаа.

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой секретарь В. Суховеев газетын шүүмжэлэлээр иигэжэ харюусана:

— Статья дотор дурдагдаһан баримтанууд булта зүйтэй байба. Бэшүүрэй, Охин-Булагай совхозуудай парткомууд, «Победа» колхозой партбюро худалдаа наймаанай, медицинын, соёлой болон ажаһуудалай талаар ажалшадые үбэлжэлгын үедэ һайнаар хангадаг болохын тула дары хэмжээнүүдые абаа һэн.

Мүнөө үедэ бүхы район дотернай автолавкын хүдэлмэри һайжаруулагдаа. Элдэбын эд бараан худалдагдадаг болоо. Байгша оной нэгэдэхи квартал соо малшадта 135 тонно гурил, 1200 телогрейкэ, үбэлэй 120 малгай, тусхай захилаар 12 мотоцикл, 22 мянган түхэригэй хибэс болон бусад эд бараан малшадта худалдагдаһан байна. Автолавкаһаа гадуур магазинай хүдэлмэрилэгшэд гүүртэ, отаранууд дээгүүр гаража, 12 мянган түхэригэй эд бараа худалдаа. Гэбэшье райсоюзай баазада байдаггүй эд бараагаар малшадые хангаха аргамнай үгы ааб даа.

Медицинын хүдэлмэрилэгшэд графигай ёһоор ябадаг болонхой. Улаан булан соогуур, малшадай гэртэ тэдэнэр лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, хүнэй бэеын элүүр энхые хамгаалгаар санбюллетень гаргана. Дабаатын, Шэбэртын МТФ-нүүдтэ, Бэшүүрэй совхозой болон «Победа» колхозой хонишодой отаранууд дээрэ имэ юумэнүүдые хаража болохо байна.

Соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд ажалаа һэргээжэ, малшадые мүн лэ баясуулдаг болоо.

Охин-Булагай совхозой партком болон профком малшадые һайнаар хангаха талаар хэдэн хэмжээ абаһан байна.

Партиин Бэшүүрэй райком үбэлжэлгын үедэ малшадые хангаха асуудалые харааһаа алдангүй, саг болзор сооиь хэмжээ абахые оролдохо.

УЛАСХООРОНДЫН КОНФЕРЕНЦИ

ПАРИЖ. Бэеэ даа һан байдалайнгаа түлөө Намибиин арадай тэмсэлые дэмжэхэ талаар уласхоорондын конференци ЮНЕСКО-гэй штаббайшан соо нээгдэбэ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэреэр зарлагдаһан олоной хабаадалгатай энэ хуралдаанай хүдэлмэридэ ООН-ой гэшүүн- гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо СССР-эй, бусад социалис оронуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй, уласхоорондын олон тоото эмхинүүдэй делегацинууд хабаадана.

Урда Африкын расис засаг захиргаанай колониальна дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүгээр, таһаршагүй эрхэнүүдэйнгээ түлөө Намибиин арадай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэхэ талаар дэлхэйн олониитые элсүүлэн хабаадуулха, тэрэнэй ори ганса, оодото түлөөлэгшэтэй— Баруун-Урда Африкын Арадай эмхитэй (СВАПО) уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөе үргэдхэхэ, Намибиин асуудалаар ООН-ой бүлэг шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ туһа нүлөө үзүүлхэ гээшэ конференциин гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр конференциие нээлгэ дээрэ үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй конференцидэ хабаадагшадта эльгээһэн амаршалга бэшэг эндэ ехэ урма баяртайгаар угтагдаба.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС АПН

ПАРЛАМЕНТНУУД ХООРОНДЫН ХОЛБООНОЙ ЗАСЕДАНИ

ХЕЛЬСИНКИ. Парламентнууд хоорондын холбооной заседани эндэхи «Финлянди» гэжэ ордон соо нээгдэбэ. Дэлхэйн 87 ороной 500 гаран парламентари, тэрэ тоодо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ В. П. Рубен түрүүтэй СССР-эй парламентска бүлэгэй делегаци тэрээндэ хабаадалсана.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулгын, аюулгүй байдалые бэхижүүлгын асуудалнуудые, буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые, мүн эдэнние шиидхэлгэдэ ООН-ой дүүргэдэг нэрэ хүндэ болон үүргые дээшэлүүлхэ харгы замуудые парламентаринар табан үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэхэ байна. Колонинуудые усадхан зайсуулха, нэн түрүүн хүгжэжэ байгаа оронуудай залуушуулай эрдэм һуралсалай, мэргэжэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Финляндиин Республикын президент М. Койвисто заседаниие нээлгэ дээрэ үгэ хэлэбэ. Мүнөө үедэ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха тухай аша үрэ ехэтэй хэлсээнүүдые баталха гээшэ мүнөө үедэ илангаяа шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД: ХАРХИС ХҮСЭНҮҮД УРАГШАГҮЙДӨӨ

ЛИССАБОН. 1979 оной һүүл багһаа засаг барижа байһан хархис партинуудай урагшагүйдэлгөөр Португалида бүтэдэ ниитын һунгалтанууд боложо дүүрэбэ. Даб дээрэ абтаһан баримта мэдээнүүдэй ёһоор, республикын суглаанда диилэнхи олонхиин дуу абадаг байһанаа мүнөө урагшагүйдөө.

99 депутадай мандат абажа, диилэнхи олонхиин парти болоһон социалистнууд эгээл олон һуури эзэлбэ. Португалиин Коммунис партиин, Португалиин демократическа хүдэлөөнэй ба бэеэ дааһан демократуудай бүридэлдэнь ороһон арадай нэгэдэлэй түлөө холбоон (СЕН) эгээл ехэ амжалта туйлаа. Тэрэ республикын суглаанда 44 һуури абаба. Энэнь урда зарлалайхиһаа 3 һууряар үлүү ехэ байна.

Хилын саана ажаһуудаг португалиинхидай үгэһэн дууе тоолон гаргаһанай һүүлээр—майн эхеэр эсэсэй дүнгүүд элирхэ юм.

Социалис партиин Генеральна секретарь Мариу Соареш апрелиин 29-нэй һүни үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Португалиин экономическа ба финансын байдалай орёо байһые хараада абажа, үсөөнхиин правительство бүридүүлхые хүсэнэгүй гэжэ мэдүүлээ.

Апрелиин 26-най һүни үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ һунгалтын дүнгүүдые тайлбарилхадаа, дуугаа үгэлгын эсэсэй дүнгүүдэй эли бэшэ байгаашье һаа, мүнөө зарим тэды тобшололнуудые хэжэ болоно гэжэ Португалиин Компартиин Генеральна секретарь Алваро Куньял тэмдэглээ. Хархис партинуудай бүридэлдэ ородог «демократическа нэгэдэлэй» коалици ехээр урагшагүйдэһэн байна. Хоёрдохёор, олон тоото найдуулганууды хэбэшье, социалистнууд диилэнхи олонхиин дуу абажа шадаагүй. Гурбадахяар, арадай нэгэдэлэй түлөө холбоон республикын суглаанда түлөөлэгшэдэйнгөө тооё нилээд үргэдхэһэн байна.

байдаг гэжэ баталан хэлэхэ бүхы үндэһэ баримта бии.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ажал ябуулга научна социализмын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түрүү хүсэнтэй нэгэдэлгын бодото гэршэнь болоно.

Маркс болон Энгельсэй ажаһууха үедэ үсөөхэн зонтой орой нэгэ коммунис организаци — тэдэнэрэй байгуулһан «Коммунистнуудай союз» байһан юм. XX зуу жэлэй 80-дахи онуудай, эхеэр компартинуудаи хүдэлжэ байһан оронуудай тоо 94 хүрэтэрөө урганан коммунистнарай ниитэ тоо 75 миллионһоо үлүүлһэн байгаа. «80-дахи онуудай дабаанда уласхоорондын хүдэлмэришэн анги ба тэрэнэй политическэ манлай—коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд найдамтай дабшалтаар хүрэжэ ерээ. Тэдэнэр ажалшадай эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүйн түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд шэнгеэр хүрэжэ ерэнхэй»,—гэжэ XXVI съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл дотор заагдаа һэн.

Уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин эгээн ехэ туйлалтань — социалис дэлхэй мүн. Бодото социализмын бэелһэнэй ашаар хүн түрэлтэнэй гуманис эгээн дээдэ һанаа бодолдо ба эрмэлзэлдэ харюусаха политика ба ажал ябуулгатай, соёл болбосоролтой ба сэдьхэл бодолтой общество мүндэлөө.

Дэлхэй дээрэ социализмын бата һуури эзэлһэнэй ашаар арадуудаи эгээн хүндэ хүшэр асуудалые — дайн ба эб найрамдал тухай асуудалые шиидхэлгэдэ гүнзэгы ехэ хубилалта хэгдээ, юуб гэхэдэ, ядерна үе сагта энэ бүхы арадуудта ёһотойл ами наһанай ба үхэлэй асуудал болоно бшуу. Социализм лэ хүн түрэлтэниие энэ аюулһаа абарха ёһото хүсэн болоно. Сэрэгэй-стратегическэ талаар империализмын эгээн хүсэтэ томо гүрэнтэй Советскэ Союзай тэнсэһэн ушар лэ ядерна дайе сараха асари ехэ түшэг тулгуури болоно, империалис һүйдхэлшэдые уласхоорондын дээрмэдэлгэ үүдхэхэгүйень баадхана. Имагтал КПСС-эй Эб найрамдалай суута Программа соносхоһон, тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлгэ хадаа уласхоорондын байдалые һайжаруулан гуримшуулха арга олгоно.

Мүн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида, Венэдэ, Женевэдэ, Мадридта боложо байһан хөөрэлдөөнүүдтэ, уласхоорондын бусад зүблөөнүүдтэ Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай гаргаһан эб найрамдалай шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүд нүлөө ехэтэй байна.

Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй һаяхан Прагада болоһон зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан Политическэ декларации уласхоорондын айхабтар ехэ удха шанартай документ болонхой. Декларациие баталан абалга хадаа эб найрамдалые хамгаалха ба бэхижүүлхэ хэрэг Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлэй бусад оронуудай бата гарта байна гэжэ гэршэлэн харуулаа.

Манай үе сагта эо найрамдалые хамгаалха хэрэгэй хэды арсалдаатай байгаашье һаа, тэрэнэй гол шэнжэ түхэлынь, дэлхэйн хүгжэлтын эгээн шиидхэхы ёһо гуримууд марксизмленинизмын үндэһэ һуури табигшадай уридшалан хараалһантай зохилдоно. Дэлхэйн нюур шарай империализмда харшаар хэлбэришэгүйгөөр хубилна, тэрэнэй эзэлдэг һуури хаа хаанагүй һандарна. Энэ ушар империалис мунхаг һаналтаниие дэмырүүлнэ, түүхын хэлбэришэгүй дабшасые хубилгаха арга хурганууды ухаа мэдээгүйгөөр бэдэрнэ. Жэшээнь, США-гай мүнөөнэй президент «марксизм-ленинизмые түүхын газаа талада орхихын тула эшэхэ гайхахаяашье болижо, социализмда эсэргүү урган ехэ добтолго хэхээр нэгэн һаналтанаа уряална. Хэрбээ хархис хүсэнүүдэй иимэ хүсэл оролдолгоһоо урдань аша үрэ гараагүй байгаа һаа, харин хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын гол замые социалис хани нэгэдэлтэнэй залуурдажа, национально-сүлөөрэлгын тэмсэлһээ, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнһөө урган гараһан хүсэнүүдэй бэежэжэ байһан мүнөөнэй үе сагта тэрээндэ хүрэхэ арга тэдэндэ байхагүй.

* * *

Хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө боложо байгаа агууехэ тэмсэлдэ Ленинэй мүнхэ һургаал совет хүнүүдые эдэбхижүүлнэ, марксизм-ленинизмээр зэбсэгжэһэн Советскэ Союзай Коммунис парти тэдэнэрые илалтаһаа илалтада ударидана.

Марксизм-ленинизм түүхын юрэнхы хуули ёһонуудые зүбөөр тайлбарилна, олониитын түрүү һанал бодолнуудай урдын туйлалтануудта түшэглэнэ, сагай асарһан шэнэ, түрүү бүхы юумэнүүдые ходо бэедээ шэнгээн абаһа ха юм. Маркс, Энгельс болон Ленинэй нэрэнүүд эб найрамдал, эрхэ сүлөө ба бүхы арадуудай хүгжэлтэ үршөөһэн агууехэ һанал бодолой хаа хаанагүй илан мандаха үе сагта эхи табяа бшуу.

В. КОРИОНОВ,
«Правдын» политическэ шэнжэлэгшэ.

АВСТРИИН ПРАВИТЕЛЬСТВО ТУШААЛҺАА БУУБА

ВЕНЭ. Канцлер Б. Крайский түрүүтэй Австриин правительство тушаалһаа бууба. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр болоһон парламентын һунгалтын үедэ диилэнхи олонхиин дуу абажа шадаагүй. Австриин хүтэлбэрилхы социалис партиин урагшагүйдэһэн дээрэһээ иимэ алхам хэгдээ.

Австриин Республикын президент Р. Кирхшлегер тушаалһаа бууһан ушарыень хүлеэн абаһан байгаа. Шэнэ кабинедэй бүридүүлэгдэтэр урдынгаа уялгануудые гүйсэдхэн бэелүүлхыень Б. Крайскида, тэрэнэй правительствын министрнүүдтэ даалгаба.

Парламентда олонхиин дуу абаһан СПА-гай болон опозиционно гол хүсэнэй—һунгалтын үедэ һунгагшадай зүгһөө нэгэ хэды хүнөөр үлүү ехээр дэмжэгдэһэн Австриин Арадай партиин хоорондо коалиционно правительствые байгуулха тухай хөөрэлдөөнүүд эхилбэ.

Сальвадорой үхибүүд хэмгүй ехэ зоболон гасалан үзэжэ байна. Хархис засагай туһамаршад хэниешье хайрлаха сэдьхэлгүй. Гурбан жэлэй туршада Вашингтоной тухиралтаар 40 мянган хүн Сальвадорто алуулагдаа. Тэдэнэй ехэнхинь — эхэнэрнүүд, хүгшэд, үхибүүд.

Камера — пресс—ТАСС-ай фото.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

КАБУЛ. Апрелиин революциин табан жэлэй ойтой дашарамдуулан үнгэргэгдэһэн һайндэрнүүдтэ хабаадалсахаяа эндэ ерэһэн Индиин парламентска делегацитай НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, Афганистанай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Кармаль уулзаба. Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгын үедэ Б. Кармаль үгэ хэлэхэдээ, Афганистанай ба Индиин хоорондохи хани барисаан, мүн Ази түбидэхи эб найрамдал ба аюулгүй байдал тогтоохо талаар хоёр ороной гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудай ехэ удха шанартай байһан тухай тэмдэглээ гэжэ Бахтар агентство мэдээсэнэ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаадаггүй оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой VII конференциин амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ Индиин ехэ үүргэ дүүргэһые тэрэ үндэрөөр сэгнэбэ.

Индиин президент Заил Сингх, Индиин премьер-министр Индира Ганди гэгшэдэй эльгээһэн халуун дулаан амаршалгые Индиин парламентска делегаци Б. Кармальда, ДРА-гай правительствада, арад зондо дамжуулһан байгаа.

Индиин делегаци НДПА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРА-гай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. А. Кештмандтай мүн лэ уулзаба.

ЗҮБЛЭХЭ ЗҮЙЛДЭ— ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД

АЛЖИР. Араб оронуудай экономикын ба финансын министрнүүдэй, мүн финансын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй конференци Алжирай ниислэл хотодо нээгдэбэ. Баруунай оронуудта тохёолдожо байһан экономическа ба нефтиин кризисүүдэй хойшолонгуудтай тэмсэлэй асуудалнууд, хүгжэжэ байгаа оронуудай экономико, арабафрикын харилсаае бэхижүүлхэ асуудалнуудые тэрээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэнэ. Тэдэнэй социально-экономическа хүгжэлтын аша туһада араб оронуудай экономикодо капитальна һомололгонуудай программа конференци дээрэ мүн лэ зохёогдохо юм.

АНДР-эй финансын министр Буалем Бенхамуда конференциие нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүгжэжэ байгаа оронууд тушаа баруунай гүрэнүүдэй, олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг корпорацинуудай политикые буруушаан шүүмжэлбэ.

Соёлой hонин

ДУУШАД ТООСОБО

Республикынгаа ойн баярые угтуулан, Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрта олон тоото хэмжээ ябуулагдаһаар үнгэргэгдэнэ. Республикын шангай лауреат, РСФСР-эй габьяата артист Саян Раднаев, театрай бэлигтэй залуу дуушан Сурена Дашицыренова хоёрой тоосото концерт апрелиин 26-да болобо.

Концерт гурбан хубиһаа бүридэнэ. Түрүүн оперонуудһаа арнуудые болон хэһэгүүдые шагнагшадай анхаралда радхагдаа, һүүлдэнь классическа болон ород арадай дуунууд зэдлээ. Концертын түгэсхэлдэ бурлад, монгол композиторнуудай зохёолнууд, дуушуул артистнуудай бэлиг шадабарые гэршэлээ.

А. Бородинай «Игорь хаан тайжа» гэһэн оперын гол партиин арие гүйсэдхэһэн Саян Раднаев образойнгоо гүн сэдьхэлые удхалан харуулжа шадаа. Тиихэдэ Вердиин «Отеллоһоо» Яго гэгшын монологой түгэсхэлые дуулахадаа, хорото үһөөгөө абахаяа этигэһэн хүнэй образые харуулба. Дуушан гансашье һайхан хоолойгоор бэшэ, мүн бэлигтэй артист байһанаа шагнагшадайнгаа этигэл найдабарине харуулна гэжэ тэмдэглэмээр.

Б. Ямпиловай «Ухаһаа хүсэтэй» гэһэн опероһоо Янжимын арие залуу солистка Сурена Дашицыренова урин дуулаанаар дуулаба. Д. Пуччиниин «Чио-Чио-Сан» арие, Гершвинэй «Порги ба Бессэй» Кларын арие тэрэ шадамар бэрхээр гүйсэдхөө. Нарихан, урин зөөлэхэн хоолойтой С. Дашицыренова шагнагшад ахуун альга ташалгаар угтаа. Иланхаа П. Чайковскиин «Евгений Онегин» гэһэн оперын түгэсхэлэй хэһэг тэдэ хоёр сэг хабаадаха, геройнуудайнгаа зүрхэ сэдьхэлэй байдал тон зүбөөр харгалан, урин зохидоор дуулаа гэжэ сэгнэмээр.

Рахманиновай «Фонтан», Каччиниин «Аве Мария» гэһэн дуунуудаар Сурена Дашицыренова концертын хоёрдохи хубиие нээбэ. А. Пушкинай үгэ дээрэ А. Бородинай найруулан зохёоһон «Для берегов Отчизны дальней» («Түрэл нютагһаа холо») гэһэн дууе, Рубинштейнэй «Персидскэ дууе», мүн ород арадай дуунуудые Саян Раднаевай дуулахада, шагнагшад халуунаар угтаһан байна.

...Алтан дэлхэйн жама ёһоор
Агаар тэнюун аажам дайда...

Эдэ үгэнүүдтэй һайхан дуун шагнагшадай зүрхэ сэдьхэлые үйруулба. А. Андреевай зохёоһон «Алтан дэлхэйн жама ёһоор» (үгэнь Н. Дамдиновай) дууе тон гоёор хангинуулба. Мүн тиихэдэ «Наһанаймнай ганса» гэжэ дууе тон олон байгаа. В. Пантаевай «Хүнахан», «Тэрэ хабарай үргэлнүүд» гэһэн дуунуудай удха шанарые шагнагшадта дамжуулжа габьята артист оролдоо. Мүн тиихэдэ монгол дуунууд, тодорхойлбол, Лубсаншарабай «Хэрлэн», «Худэр Дунгыда», түгэсхэлдэнь А. Андреевэй «Миняи Баргажан» гэһэн С. Раднаевай гүйсэдхэһэн зохёолнуудые эдэ суглааргшад үндэрөөр сэгнээ. Б. Цыреидашиевай «Мэдэбэлбэн» гэжэ шэнэ гоё дуун, «Уулзалга», А. Андреевэй «Инаг дураяа гамнаарай» гэһэн найруулгануудаа Сурена Дашицыренова байгал репертуарые шэмэглэнэ.

Түрэл Буряадайнгаа алдарта ойн баярые угтажа байхадаа, бэлигтэй аха дуушанай хажууда залуу артисткын дуунуудые шагнаха арга олгоһон энэ концерт олон тоото шагнагшадаа, олониитые ехэтэ һонирхуулһан, баясуулһан байна.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

УРАН ЗОХЁОЛШОДТОЙ УУЛЗАБА

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан литературна үдэшэ Буряадай хүдөө ажахын институдта тэмдэглэгдэн үнгэрөө. Энэ үдэшэдэ республикынгаа мэдээжэ поэдүүд болон уран зохёолшод хабаадаһан байна. Олон үеын ажабайдалые, ажалые магтан суурхуулһан, геройнуудай ухаан бодолой хүгжэлтые харуулһан олон тоото шүлэгүүдэй болон поэмэнүүдэй, түүхэнүүдэй суглуулгануудай авторнууд энэдэ суглараа. Түс институдай партком секретарь В. Будожапов энэ үдэшые байр ёһолоол орион байдалда нээгээ. Һүүлдэнь СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Буряадай арадай поэт Н. Г. Дамдиновта үгэ үгтэһэн байна.

Буряадай комсомолой шангай лауреадууд—поэт Лопсон Тапхаев, драматург Ардан Ангархаев, поэдүүд Андрей Румянцев, Баир Дугаров, Чимит-Рэгзэн Намжилов, Буряадай арадай поэт Цырен-Дулма Дондокова, уран зохёолшод Цыденжап Жимбиев, Ким Балков, драматург Дугар Дылгыров гэгшэд өөһэдынгөө зохёолнуудһаа ажал тухай хөөрэжэ, шэнэ зохёолнуудтаа студентнүүдые танилсуулаа.

Хүдөө ажахын институдай студентнүүд энэ литературна үдэшэ ехэ һонирхуулаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Д. ДУГАРОВ,
Буряадай Уран зохёолшодой холбооной дэргэдэхи уран һайханай литературын пропагандын бюрое даагша.

АЛЬБЕРТЫН ПАРТИДА

А. Аданай «Жизель» гэһэн романтическа балет Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй репертуарта үнинэй бодото һуурида олоһон. СССР-эй арадай артистка Л. Сахьянова, РСФСР-эй арадай артистка О. Коротконова, РСФСР-эй габьяата артистнууд Е. Самбуева, В. Ганженко, А. Павленко болон бусад гол партинуудые энэ баледтэ гүйсэдхэдэг байна.

Залуу артист Вячеслав Васильев һүүлэй үедэ олон баледэй гол партинуудта хатаржа эхилээ. Жэшээнь, Б. Ямпилов Л. Книппер хоёрой «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэһэн баледтэ Хара Һалхиная образые шадамар өөрөөр гүйсэдхөө һэн. 1982 ондо Улаан-Үдэдэ үнгэрһэн «Залуу дуушад ба залуу бэлигтэй балет» гэһэн бүхэроссин нэгэдэхи фестивальда Вячеслав амжалтатайгаар хабаадаһан байна.

Һаяхан А. Аданай «Жизель» гэһэн баледтэ Альбертын гол партида Вячеслав Васильев тон бэрхээр хатаржа гараа. Үндэр һүрэлгэтэй, солбон гоёор хатардаг залуу артист харагшадай этигэл найдабарине харюулжа шадаа бшуу.

Тиимэһээ баледэй залуу артистда зохёохы ажалдань амжалта, һайн рольнуудые хүсэнэбди.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

ЭДИР ТЕХНИГҮҮД ЭДЭБХ...

Оньһон тодо приборнуудай замбуулинай асари томо онгосонуудай ниидхүүлэгдэжэ байһан мүнөө сагта һурагшадые техническэ уран бүтээлдэ һургаха гэшэ тон шухала. Орон доторнай орёо олон үйлэдбэри фабрика, заводууд, агропромышленна комплексууд олошороно. Тиимэһээ арадай ажахыда бэлэдхэл һайнтай, техническэ ехэ эрдэм мэдэсэтэй мэргэжэлтэд тон хэрэгтэй бшуу.

— Кадрнууд гансал дээдэ һургуулида бэлэдхэгдэдэг гэһэн һанамжа буруу. Бүри һургуулида ороһон сагһаа хойшо үхибүүнэй ямар нэгэн шуналтай һаань, тэрэнь хүгжэхэ. Манай кружокуудта 2-дохи классай һурагшад ябадаг, гартаа дүйтэй болодог. Ухаагаа гүйлгэжэ, зохёожо һурадаг, эхилһэн юумэеэ заатагүй дүүргэжэ дадаха болодог. Эдэбэшэн станогууд, зэмсэгүүд тэдэнэй мэдэлдэ. Һургуулинай ажалай мастерскойнуудай материална баазамнай жэшээгүй һайн бэлэн, — гэжэ Улаан-Үдын эдир техничүүдэй станциин директор А. М. Яковлевич хэлэнэ.

Ингэжэ хэлэхэ үндэһэн гүйсэд бии. Авиамодельна кружогые абаад үзэе. Хүтэлбэрилэгшэнь Александр Георгиевич Ермолаев мүн. Тэрэ Буряадай ороноймнай үхибүүдэй дунда авиамоделизмые дэлгэрүүлэгдэ һуури табиһан А. А. Матафоновой һурагшань юм. Александр Георгиевич өөрынгөө хэрэгтэ абьяастай, үсэд зоригтой хүн. Түрүүшынхеэ кружогто ерэһэн үхибүүн бүхэнэй һонирхол бадараахые оролсодог, совет авиамоделизмын түйлалтанууд, габьяата хүнүүд тухай хөөрэжэ үгэдэг. Теэд ниидэлгын аппарадуудай байгуулгаар ямар үхибүүн һонирходоггүйб? Энээндэнь түшэглэн, бишыхан хүниие эхин мэдэсэтэй болгодог. Һүүлдэнь энэнь шунал боложо магад ха юм.

А. Г. Ермолаев авиамодельнэ спортоор СССР-эй спортын 5 мастерые хүмүүжүүлһэн габьяатай. Нэрлэбэл, Владимир Рухтин, Дамба Цыбенов, Юрий Орлов, Леонид Чучукалов, Миша Сосов гэгшэд болоно. Рухтин Владимир — түрэлхиин дүлии хүн. Гэбэшье үбшэеэ наһанайм зоболон гэжэ тоолоод, ажабайдалдаа мухардаад ябаагүй, харин А. Г. Ермолаевай туһаламжаар мэргэжэлээ шэлэн олоо. Багахан хүбүүн байхадаа кружогто ерэхэдэнь, Александр Георгиевич арсаагүй, харин бүхы шадабаряа гарган, схемэнүүдые уншуулжа, модельнүүдые хүүлэжэ һургаһан байна. Мүнөө Владимир Рухтин Норильскда ажаһуудаг, спортын энэ зүйлдэ бүхы сүлөө сагаа зорюулдаг.

— Һурагшадни бэшэгүүдые эльгээжэл байдаг. Жэшээлхэдэ, Борис Мугдуев Владимир Мальшаков хоёр оньһон тодо приборнуудай заводто хүдэлнэ. Сергей Болонев — заводто токарь, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Саша Арский Киевэй сэрэгэй дээдэ командна училищада һурана. Юрэдөөл, олон даа, тоолохо болоо һаа... Һайрхажа хэлэнэ бэшэб, юрэл иимэ кружогуудай үүргые дахинаа һануулха гээ һэм. Багадаа олдоһон дүршэл шадабари наһан соо хэрэгтэй болодог ха юм, — гэжэ Александр Георгиевич хөөрэнэ.

Үе-үе болоод мүрысөөнүүд эмхидхэгдэдэг. Хэнэй модель туршалганда илангаяа һайшаагдахаб, огторгойдо дээшээ, заагдаһан саг соогоо газарта буухаб? Иимэ асуудалнуудые хүбүүд досоо хүлгүү. Үндэр жэбжэгэр бэетэй, сэбэрхэн сагаан шарайтай 7-дохи классай һурагша Саша Абашеевтай танилсаабди. Саша 2-дохи классай һурагша байхадаа энэдэ ерэһэн юм.

...ажаһуудаг зүбөөр хубаарилжа шадана гээшэ. Планерһаа эхилээд, ниидэлгын кордово модель хүрэтэр дархалжа һуранхай. Минии һанахада, ерээдүйдэ бэлигтэй инженер болохо. СССР-эй спортын мастер болоторнь һургаха гэһэн найдални хүсэлдэхэ аабза, — гэжэ шаби тухайгаа А. Г. Ермолаев дулааханаар хөөрөө һэн.

Энээнһээ гадна ракетомодельнэ кружок хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Анхан авиамоделизмтэй сугтаа һэн. Байгша оной апрелиин 10-да ракетэнүүдэй модельнүүдые туршалгаар республикадамнай түрүүшын мүрысөөн үнгэргэгдөө юм. Улаан-Үдын эдир техничүүдэй станциин түлөөлэгшэд командаараа илажа гараа. Хубиин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ 2-дохи һургуулиин 2-дохи классай Олег Смолин, 14-дэхи һургуулиин һурагша Юра Денисов, мүн Саша Абашеев гэгшэд һуоагшадай дундаһаа чемпионууд болон тодороо. А. Ф. Кушнарёвой хүтэлбэрилдэг энэ кружогто басагад Света Сундуева, Ирина Кушнарева гэгшэд ябалсадаг юм. Эдэнэр түс гүстаа 2-дохи, 3-дахи һууринуудые эзэлээ. Элитэ эрдэмтэ, академик С. П. Королёвой зохёон бариһан түрүүшын ракетэнүүдэй байгуулга И. Кушнарева шудалдаг байгаа. Һаяхан ТРД-09 тухэлэй ракетын модель тэрэ хээ юм.

...Энэ станцида эдиршүүлэй техническэ уран бүтээлэй заншалта выставкэ һая нээгдэбэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойдо, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаа юм.

Экспонадууд хэдэн хэһэгээр хубаарилагдан табигдаа. «Эдир технигүүд—һургуулида», «Эдир технигүүд — хүдөө ажахыда», «Эдир технигүүд — промышленностьда», «Эдир технигүүд — арми, авиаци болон флодто» гэһэн хэһэгүүдһээ гадна, радиоэлектроника оролсонхой. Бэшүүрэй, Зага-

СПОРТ · Спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

...НАЙДАЛЫЕНЬ ХАРЮУЛХА

Футбол, футбол, футбол... Энэ хадаа спортын эгээл гоё һайхан, үргэн олониитын дура ехээр татадаг, һонирхуулдаг зүйлнүүдэй нэгэниинь болоно. «А» классай хоёрдохи лигэдэ футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяар эхилээ. Манай корреспондент Б-М. Жигжитов Улаан-Үдын «Локомотив» командын тренер, спортын мастер В. Я. Вознюгтай уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

—Манай республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотын футболистнууд 1968 онһоо хойшо «А» классай хоёрдохи лигэдэ СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаададаг. Энэ үе соо командамнай гол түлэб дундуур һуурида гарадаг һэн. Харин 1980 ондо —Москвада болоһон XXII Олимпиадын жэлдэ—манай футболистнууд илангаяа эдэбхитэй һайнаар наадажа, ехэ амжалта туйлаад, зоно соогоо гурбадахи һуури эзэлһэн юм,— гэжэ Вячеслав Яковлевич хөөрөөгөө эхилнэ.

Зүгөөр нёдондо командамнай һула муугаар наадажа, һүүлшын һуурида гараа һэн. Энэ урагшагүйдэлгэ хэдэн шалтагаантай. Нэгэдэхеэр, тренернүүд ходо ходо һэлгэлдэжэ, удаан саг соо командамнай ахалагша тренергүй байба. Хоёрдохёор, командын гол наадагшадай наһатай болоходонь, тэдэниие һэлгэхэ бэлигтэй бэрхэ, мэргэжэл шадабаритай залуу халаан үгы байшоо. Гурбадахяар, командын олохон гэшүүд гурим журамаа эбдэжэ, мүртэйгөөр һорилго хэдэггүй байгаа бшуу.

Иимэ байдалда манай футболистнууд нааданһаа наадандаурагшагүйдэжэ, харагшадай дунда нэрэ хүндэеэ буураа һэн. Олониитын этигэл найдалые харюулангүй, хүндэеэ буурахаһаа муу юун байха гээшэб?!

—Физкультура болон спортын республиканска комитедэй шиидхэбэреэр байгша оной февраль һарада урдандаа олон жэлдэ манай «Сэлэнгэ» командада наадаһан Г. Г. Гаврилов—«Локомотивай» ахалагша тренерээр, харин би тренерээр томилогдоо һэмди, — гэжэ Я. Вознюк хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — «Һандаржа һалашаһан» командые дахинаа эблүүлэн бүридүүлхэ гээшэ хүндэ хүшэр хэрэг байгаа. Ондоо тээһээ бэлигтэй бэрхэ футболистнуудые уряа дуудаагүйбди. Мүнөө командымнай бүридэлдэ гол түлэб залуушуул юроно. Республикын клубай командануудһаа, хүүгэдэй спортын һургуулиһаа тэдэнэр шэлэгдэжэ абтаа.

Энэ сезон бидэнэртэ ехэл харюусалгатай, гүнзэгы удха шанартай юм. Юундэб гэхэдэ, эбтэй зетэй, мэргэжэл шадабаритай коллективые эмхидхэн байгуулаад, амжалтатай һайнаар наадажа, республикынгаа баярта ойе угтаха ёһотойбди.

Тиимэһээ абаһаар лэ түсэб табижа, 12 недели соо эршэмтэйгээр һорилго бэлэдхэл хэхые хараалаа һэмди. Тэрэ хоёр шата болгогдожо хубаагдаһан байгаа. Түрүүшын хахадта хүбүүдэйнгээ юрэнхы бэлэдхэлыень дээшэлүүлхэ зорилго табигдаа һэн. Хоккей, футбол, 100 болон 3000 метртэ урилдаан, тамаралга, штанга үргэлгэ гэхэ мэтэ энэ үедэ һорилго бэлэдхэлэймнай программада оруулагдаһан байгаа. Нёдондо жэл ороной чемпион болоһон Минскын «Динамаһаа» жэшээ абажа, мүльһэн дээрэ футбол наадалгада гол анхаралаа хандуулоабди. Энэ ушар футболистнуудай бүмбэгэеэ алдангүй абажа яабалгада ехэл туһалдаг байна.

Хоёрдохи хахадтань тусхай һорилго бэлэдхэл оруулагдаа һэн. Тиин бидэ мартын 10-һаа апрелиин 20 болотор Узбегэй ССР-эй Чирчик хотын түбэй стадион дээрэ һорилго бэлэдхэл хээбди. Эндэ үдэртөө гурба дахин һорилго хэхэһээ гадна, нүхэд ёһоной мүрысөөнүүдтэ хабаадабабди. Эрхэ байдал, сагай уларил таарамжатай һайн байгаа.

Нүхэд ёһоной 13 нааданда хабаадаабди. Тиихэдээ нэгэл уулзалгадаа, тусхайлбал, Магнитогорскын «Металлургда» 0:1 тоотойгоор шүүгдээбди. Хоёрдохи лигэдэ ородог Узбегэй ССР-эй «Хива» командые 4:2 тоотойгоор илаа һэмди. Халкабад хотын «Сохибкортой», Джезказган хотын командатай, Джизагай «Звездатай» — 1:1, Казахай ССР-эй Джамбул хотын «Химигтэй», Томскын «Манометртэй» наадахадаа 2:2 тоотойгоор тэнсэбэбди. Эдээн соохоо «Химик» болон нэгэдэхи лигэдэ наададаг «Звезда» командануудтай уулзалгамнай илангаяа һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрһэн байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, «Химик» нэгэдэхи лигэдэ гарахые үнихэнэй эрмэлзэдэг. Дээдэ лигэдэ наададаг «Пахтакорой» олохон футболистнууд мүнөө «Звездагай» бүридэлдэ ородог юм. Тиигээшье һаань, эндэ манай хүбүүд эдэбхитэй һайнаар, ана-мана наадажа, суглаарагшадай магтаалда хүртэхэһөө гадна, өөһэдынгөө арга шадабарида этигэһэн байна. Өөһэдынгөө хаба шадалда, мэргэжэл шадабарида этигэхэ гээшэ амжалта, илалтын эшэ үндэһэн болодог байһыениинь мэдээжэ.

Гол юумэниинь юуб гэхэдэ, эндэ үнгэргэгдэһэн һорилго бэлэдхэлэй, нүхэд ёһоной мүрысөөнүүдэй үедэ командынгаа доогуургодо, хамгаалалтада наадаха хүнүүдые тодорхойлһон байгаабди.

24 наадагшад соохоо командын гол бүридэлдэ ороход 18-ыень шэлэжэ абабабди. Залуушуул найдалыемной харюулха байха гэжэ этигэнэбди. Вратарьнууд Николай Русаков, Сергей Кремлев, добтологшод Игорь Черных, Александр Алферов, 10-дахи классай һурагшад Сергей Иванов, Владимир Кузнецов, хамгаалалтада туһалагшад аха дүүнэр Юрий болон Сергей Кокоринууд, Алексей Иванов, Олег Шожоев, Василий Стройтелев, хамгаалагшад Рустам Озиев, Владимир Чумаков, Доржи Федоров, Сергей Тутаев, Владимир Шевляков, Виктор Алексеев болон бусад манай командын бүридэлдэ ороно. Юрий Кокорин командымнай капитан юм.

Манай республикын «Локомотив» командын гэшүүдые һайнаар халажа абаха залуу футболистнуудые һурган хүмүүжүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулха байнабди. Иимэ дээрэһээ хүүгэдэй спортын 6-дахи һургуулида 16—18 наһанай хүбүүдые абажа, һурган хүмүүжүүлнэ. В. А. Титов, В. М. Филатов гэгшэд эндэ тренернүүдээр хүдэлнэ.

«А» классай хоёрдохи лигиин манай дүрбэдэхи бүлэгтэ мүрысөөн майн 2-то эхилхэ. Тюмень хотын «Геолог» команда манайда айлшаар ерэхэ байна. Майн 6-да футболистнуудмай Омскын «Иртыштэй» наадаха. СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө Улаан-Үдын «Локомотив» Комсомольск-на-Амуре хотын «Амур» командатай майн 9-дэ уулзаха юм.

—Энэ жэлдэ бидэ, тренернүүд болон хүтэлбэрилэгшэд, ехэ хараа түсэбүүдые урдаа табяагүйшье һаа, нэн түрүүн эдэбхитэй һайнаар наадажа шадаха эбтэй зетэй коллектив байгуулжа, урдынгаа нэрэ хүндые һэргээгээд, харагшадай этигэл найдалые харюулха гэһэн зорилго урдаа табинабди,—гэжэ тренер В. Я. Вознюк хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлэбэ.

ТАМАРАЛГЫН ДҮРШЭЛТЭЙ БОЛОНО

Үхибүүдэй спортивна 8-дахи һургуулиин эдир тамарагшад Улаан-Үдэ хотын тамаралгын бассейндэ хэшээлнүүдээ үнгэргэдэг юм. Энэ бассейндэ, тэрэнэй филиалнуудта дунда һургуулинуудай 700 гаран һурагшад ябадаг. Тэдэнэй олонхинь тамаралгын эхин дүршэл һайнаар эдлэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Тренер А. Кочетков (зүүн гарһаа) тамаралгын хэшээлдэ. 2. Бассейн соо.
О. КОРЯКИНАЙ фото.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» апрелиин 23-да үнгэргэгдэһэн 17-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һоо 6-ень тааха спортлото»: 488.686 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (21 карточка) таагшад —1.733 түхэриг, дүрбэн номер (1254 карточка) тааһан хүнүүд — 35 түхэриг, гурбан номер (22103 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.788965 билет ороо. Табан номер (7 карточка) таагшад — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (3278 карточка) тааһан хүнүүд — 87 түхэриг, гурбан номер (68545 карточка) таагшад 7 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 17-дохи тиражай шүүбэринүүд майн 4-һөө июниин 4 болотор түлэгдэхэ. (ТАСС).

ТЭНСЭБЭШЬЕ...

Северомуйскын, Тоннельнын, Таксимогой эдир боксернуудай уулзалганууд заншалта болонхой юм. Октябриин 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ 11-дэхи тоннельнэ отрядай спортивна комплексын ашаглалгада ороһоорнь, эндэ элдэб янзын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

«Нижнеангарсктрансс т р о й» трестын 670-дахи барилга-хабсаралгын поездын Таксимодохи бригадын бригадир, СССР-эй спортын мастер Алексей Дмитриевич Соколов бүхы сүлөөтэй сагаа үхибүүдтэй үнгэргэнэ. Тэрэнэй һурагшад комплексын ашаглалгада орохаын урда тээ ринг дээрэ хүсэ шадалаа үзэлсэхэ талаар олон бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг һэн.

Байгша оной январиин хуушаар комплексын ашаглалгада ороходонь, БАМ-ай Буряадай участогай 11-дэхи тоннельнэ отрядай байгуулагдаһаар 9 жэлэй ойдо зорюулагдажа, боксоор нэмэл мүрысөөн болоо һэн. Тэндэ 122 эдир боксёр хабаадалсаа. Тиихэдэ Таксимогой хүбүүд А. Максимов, Е. Зборовский, В. Добродон, Н. Кинцель гэгшэд боксын һайн дүршэл шадабари харуулжа, түрүү һууринуудта гараа.

Эндэ һаяхан үнгэрһэн матчева уулзалгада 30 эдир таксимогойхид Северомуйск ерээ. Тэнсэлгэ гэжэ уулзалгын дүнгэй харуулаашье һаань, бэлигтэй арһан бээлэйн эдир шадабаритан элирүүлэгдээ. Эдэ хадаа Таксимоһоо — Миша Соколов, Юрий Антонов, Северомуйскһаа — Валерий Гладрин, Игорь Медведев гэгшэд болоно.

Северомуйскын эдир боксёрнуудые «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 597-дохи барилга-хабсаралгын поездын электрик, нийтын тренер Николай Васильевич Мазуров бэлдэнэ.

С. ЦЫБИКОВ,
республиканска категориин судья.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Эхилһэн хэрэгээ түгэс дүүргэхэ» — түрүү бэшэг. Американ бүлэг эрдэмтэд болон ниитын ажал ябуулагшадай хандалгада Ю. В. Андроповой үгэһэн харюу. Республика Майн 1-нэй урда тээхи жагсаалда. «Коллективэй хүсэн» — С. Селиврын статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Арадай хиналтын хуудаһан». «Хинагшадай туһаламжаар» — Ю. ... статья. ...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — Спортын габьяата мастер Ш. Карапетянтай һурагшад ба ПТУ-гай һуралсагшад уулзаха. 10.35 —«Найди свой дом» — уран һайханай фильм. 11.45 — Совет армиин А. В. Александровай нэрэмжэтэ хоёр дахин Улаан тугта дуу, хатарай академическэ ансамблиин концерт. 12.45 — Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.35 — Вьетнамай Социалис Республикын артистнуудай концерт. 16.45 — Карл Маркс. «Мэргэжэл шэлэхэдээ залуу хүнэй бодолгонууд»,

Улаан-Үдэ. 17.25 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд. 18.00 — «Барилгашан» гэһэн программа. 18.30 — «Байгал»— мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Майн 1-нээр, ханинар!». Концерт-амаршалга.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Хоккейгоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-гэй дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35 — Кинопанорама. 00.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.20 — Болгариин эстрадын концерт. 00.50 — ... фильм. 01.00 — СССР-эй чемпион... (Минск) ... дохи тайм).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — ...

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗАЛИ ЕХЭ

Эрэшүүлэй дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан дүүрэбэ. Дүн хамта юһэн уулзалга үнгэргэгдөө. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Баир Буруев долоодохи нааданда Виктор Шагдыровтай уулзалгаһаа һүүл тээ алдуу хэжэ, шүүгдэһэн байгаа. Харин наймадахи уулзалгадаа тэрэ ухаансар бэрхээр наадажа, Анатолий Раднаевые шүүжэ гараһан байна.

Шатаршан Владимир Агафонов гурбадахи уулзалгаһаа шүүжэ эхилһэн юм, долоодохи наадандаа түрүү һуури буляалдажа ябаһан Павел Кликуновые шүүжэ, очкогоороо Буруевые хүсэһэн юм.

Эгээл эдир шатаршан Баир Доржиев Игорь Елсуковто шүүгдэжэ, залуу шатаршан Юрий Барнаков олимпиэ жэлэй чемпион Африкан Андреевые шүүһэн байна. Һүүлшын уулзалгын урда тээ хойшолуулагдаһан олон наадануудүргэлжэлүүлэгдээ.

Түгэсхэлэй наадан. Мүнөө болотор алишье шатаршанай түрүү һуури эзэлхэнь мэдэгдээгүй байба. Жэшээнь, 6,5 очкотой болоһон Баир Буруев Владимир Агафонов хоёр эндэ түрүү һуури буляалдажа эхилээ. Түгэсхэлэй наадан ... эрхим һайнаар, бодомжотой бэрхээр тулалдажа, шухала очкотой болобо. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэд нүхэдэйнгөө хэр зэргэ наадахые адаглан хараха аргатай болоһон байгаа. Харин залуу шатаршан Юрий Барнаковтой наадаһан Агафонов уулзалгын тэн багта удаан бодолгодо орожо, сагаа ехээр бараа. Тиихэ мүртөө бэрсэбэрээ добтолхын орондо буруу ябадал хэжэ, «шүүгдэбэ» гэжэ ...

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн наадан дүүрэжэ, арбадахи классай һурагша Баир Буруев республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Юрий Барнаков хоёрдохи, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн Владимир Агафонов гурбадахи һуури эзэлээ.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Баир Буруев чемпионой лентээр, үнэтэ бэлэгээр, нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаа. ...

Л. ГАРМАЕВА.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора -2-68-08, зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Н-03404. Заказ № 100. Индекс 04649.